

Kansenrapport: initiëren zakelijke bijeenkomsten IN Nederland voor internationale zakelijke bezoekers

November 2022
C.M.W. Weijma
CARWEI

NBTC
Nederlands Bureau
voor Toerisme &
Congressen

**“If you’ve got it,
flaunt it”**

Inhoud

Introductie	4
Managementsamenvatting	5
Leeswijzer	7
1. Onderzoeksaanpak	8
2. Kadering van de onderzoeksvraag	10
3. Kansen rondom thema's	13
3.1 Water & Maritiem	14
3.2 AgriFood & Tuinbouw	17
3.3 Energie & Duurzaamheid	20
3.4 FinTech	22
3.5 Creatieve Industrie	23
3.6 Life Sciences & Health	25
3.7 Hightech Systemen & Materialen	26
3.8 Chemie	28
3.9 Logistiek	29
3.10 ICT en aanpalende onderwerpen	30
4. Conclusies	31
5. Aanbevelingen	33
6. Nawoord	35
Bijlage A Achtergrondinformatie per thema	
Bijlage B Lijst betrokkenen	

Introductie

Het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) zorgt op basis van kennis en inzichten voor een visie op toeristisch en zakelijk bezoek en inspireert en verbindt steden, regio's, ondernemers en andere belanghebbenden op relevante vraagstukken. De belangrijkste opgaven voor bestemming Nederland worden beschreven in de nationale visie op toerisme, Perspectief 2030. Met voorop de ambitie om iedere Nederlander te laten profiteren van bezoek. Perspectief 2030 gaat uit van een veranderende rol van (zakelijk) toerisme, een rol waarin toerisme bij kan dragen aan allerlei maatschappelijke vraagstukken.

De congresmarkt neemt hierbij een belangrijke plek in. Congressen zijn voor kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden een effectieve manier om de Nederlandse kennis-economie internationaal op de kaart te zetten. Door een internationaal congres in Nederland te hosten, kunnen we ons land immers onderscheidend positioneren met onze kennis en kunde van een belangrijk thema. Dit heeft een spin-off voor bedrijvigheid in de Nederlandse regio's waar deze congressen plaatsvinden en is hiermee goed voor onze economie. Zo versterken we bovendien de internationale reputatie die we voor ogen hebben: een land dat werkt aan oplossingen voor grote maatschappelijke uitdagingen (Solving Global Challenges Together).

De inspanningen van NBTC zijn erop gericht om belangrijke internationale congressen in Nederland te laten plaatsvinden. Denk aan congressen over hart- en vaatchirurgie en vele andere belangwekkende thema's. NBTC is hiermee een bijzondere organisatie met een unieke rol voor Nederland. Er is geen andere nationale partij die dit werk op deze manier kan uitvoeren.

Belangrijke doelen voor Nederland zijn economische structuurversterking en verbetering van publiek-privaat samenwerken, om zo internationale business te stimuleren. Nederland heeft op inhoudelijk sterke thema's veel handels- en kennis-kansen. Als handelsland zijn wij gewend om kennis in het buitenland te delen en vermeerderen en het Nederlandse verhaal te onderbouwen. Dit doen wij onder meer op congresplatforms en in samenwerking met sterke buitenlandse clusters. Uit deze congressen in het buitenland kan ook bezoek naar Nederland voortkomen.

Publiek-privaat moeten we in Nederland efficiënt samenwerken op de gebieden van internationalisering, handel, kennisdeling, investeringen en de versterking van de arbeidsmarkt. Want de urgentie om lateraal te denken ten behoeve van oplossingsrichtingen voor 'global challenges' is hoog. Dit is in 2017 al benoemd in **het rapport 'Samen sterker in de Wereld' door de commissie Buijink**.

De Industriebrief 2022 benoemt als sterktes van Nederland strategisch en groen industriebeleid, samenwerking binnen de EU en inzet van kennis en kunde in topsectoren. Groeifondsvoorstellen worden gehonoreerd met thema's die maatschappelijke impact hebben en die internationale kansen bieden.

NBTC liet in 2022 onderzoek doen naar een mogelijke betrokkenheid van de organisatie bij congressen of andere typen bijeenkomsten in Nederland voor het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheid; de zogenoemde triple helix samenwerking. Centraal staan onderwerpen waar Nederland sterk in is, die internationale bezoekers en/of partners kunnen trekken en die zich lenen voor een triple helix samenwerking. Dit rapport draagt bij aan de bredere nationale publiek-private beweging in deze tijden van 'polycrisis', gericht op de economische structuurversterking van Nederland.

Samen een bijeenkomst in Nederland organiseren voor internationale bezoekers stimuleert partijen om een tijdelijke coalitie te vormen. Van centraal aangestuurde top-down samenwerkingsverbanden en van de klassieke brancheverenigingen maken we de stap naar decentrale bottom-up samenwerking en de vorming van coalities. Het betekent gezamenlijk op gelijkwaardige niveau praten over economische kansen voor het bedrijfsleven, kennisinstellingen, investeerders en voor mensen die werk of een studie in Nederland zoeken. En kansen voor betrokkenen in regio's, en wellicht ook meer specifiek in de wijk waar een congres zal plaatsvinden. Welke onderwerpen dit zouden kunnen zijn en welke randvoorwaarden van belang zijn, wordt in dit rapport besproken.

Carina M. W. Weijma, kwartiermaker
November 2022

Management-samenvatting

Hoog is de urgentie om lateraal te denken over oplossingsrichtingen voor de global challenges rondom Duurzaamheid, Energie, Landbouw, Water, AgriFood, Health en Veiligheid, zeker in relatie tot de Sustainable Development Goals (SDG's). Deze uitdagingen vragen om een cross-over aanpak op inhoud, vanuit diverse Nederlandse sectoren en overheden. Nederland moet nadenken over systeemveranderingen en deze vervolgens benaderen vanuit innovaties en vanuit de rol die Nederland speelt in internationale waardeketens.

Dit onderzoek nam het inhoudelijke vraagstuk als uitgangspunt: wat zijn de Nederlandse onderwerpen waarmee ons land de wereld iets te bieden heeft? Want kansen creëer je door te laten zien wat je in huis hebt. En op een aantal vlakken kan Nederland worden gezien als testbed.

Nederland is gewend om zijn sterktes in het buitenland te laten zien op beursplatforms. Maar rondom veel onderwerpen kunnen we aan internationale bezoekers ook in Nederland zelf het verhaal en de onderbouwing laten zien en voelen. Welke onderwerpen zijn dit? Waar is Nederland goed in? Een congres of serie bijeenkomsten organiseren en programmeren en hier internationale bezoekers voor uitnodigen, vraagt om nauwe samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheid. Waar liggen de kansen voor dergelijke bijeenkomsten in Nederland? En hoe zou NBTC een rol kunnen vervullen?

Dit rapport kan een bijdrage leveren aan het (inter)nationale pad dat we publiek-privaat gezamenlijk bewandelen. Samen toewerken naar een congres, betekent kennis delen in eigen land, vraagstukken voorleggen aan internationale bezoekers, relaties aangaan en marktkansen vergroten. En tegelijkertijd Nederland internationaal positioneren. Al deze facetten van cross-oversamenwerking omtrent belangrijke onderwerpen dragen uiteindelijk bij aan de concurrentiepositie van Nederland in de wereld.

Bijeenkomsten als deze in Nederland zijn dragers voor een meerjarig publiek-privaat proces. En complementair aan de marktwerkingsplannen van onze topsectoren in het buitenland. Ook dwingen ze betrokken triple helix partners om gezamenlijk toe te werken naar een congresplatform in Nederland, om kennis te delen en beter samen te werken rondom relevante thema's. Dit proces zal in Nederland onderlinge kennisuitwisseling en innovatieprocessen stimuleren.

Randvoorwaarden

De drijfveer van bedrijven om een congres met internationale bezoekers te organiseren staat voorop; niet de wens van de overheid, van een topsector zonder uitvoeringsorganisatie, of van een individuele kennisinstelling. Randvoorwaarden voor cross-oversamenwerking op belangrijke onderwerpen zijn onderling vertrouwen en een team van voortrekkers, die de urgentie benadrukken. De onderwerpen en cross-overs die in dit document worden omschreven, kunnen alleen vertaald worden naar een programmering die aantrekkelijk is voor buitenlandse bezoekers, als er wordt samengewerkt – in onderling vertrouwen – tussen diverse partijen in diverse sectoren.

Alleen tezamen borgen we dat een conferentie of andere vorm van zakelijke bijeenkomst met internationale bezoekers daadwerkelijk succesvol opgezet en uitgewerkt kan worden.

Conclusies

Een goede conferentie komt tot stand vanuit inhoudelijke thema's en vanuit drijfveren van bedrijfsleven en kennisinstellingen. Juist in een cross-overbenadering op thema's ligt de grootste kans om oplossingsrichtingen te vinden voor de grote maatschappelijke uitdagingen van dit moment. Hoe meer Nederland zelf beschikt over bewijsvoering, wetenskapskennis en themakennis en hoe groter de wens om samen te werken, des te kansrijker het is om verbindingen te leggen tussen onderwerpen (de cross-overs) om oplossingsrichtingen te vinden voor maatschappelijke uitdagingen. Én om internationale bezoekers naar business- en kennisevents in Nederland te trekken voor uitwisseling. Het positieve imago van Nederland vergroot deze kans.

In dit rapport zijn meerdere nationale kansen benoemd. Ongetwijfeld zijn er meer kansen denkbaar, zoals op regionaal niveau. Drie topsectoren AgriFood, Life Sciences & Health en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen bundelden de krachten. Dit betekent grote potentie voor een conferentie in Nederland, omdat deze onderwerpen raken aan zoveel andere gebieden.

Maar vanwege de vele belangen zorgt dit ook voor een extra moeilijkheidsgraad.

De topsector Logistiek denkt na over samenwerking met andere topsectoren en het delen van kennis in een conferentie met internationale bezoekers in Nederland. Bestaande ideeën voor conferenties in de sectoren FinTech, Chemie, ICT en Life Sciences & Health lenen zich voor uitbreiding van de beoogde doelgroep met internationale bezoekers. Ook de Creatieve Industrie heeft deze wens. Een aantal Hightech-sectoren richt zich op de internationale innovatieketen en markt met congressen in Nederland, zoals Integrated Photonics. Gehonoreerde groeifondsvoorstellen betekenen dat bepaald is waarin Nederland uitblinkt, dat er budget en penvoerders zijn voor internationale plannen en dat duidelijk is welke partijen inhoudelijk invloed hebben. Voor sommige van deze onderwerpen bestaat de wens voor een congres met internationale bezoekers, zoals bij Quantum Delta. Andere kansen en/of wensen zijn benoemd in dit rapport.

In de besluitvorming voor een conferentie met internationale bezoekers is een regionale verbinding in de triple helix samenwerking cruciaal. Want in de uitvoering is een link met de regio belangrijk. Denk aan de verbindende en kennisrol van de regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's), congresorganisaties en andere partijen. Naast sectorale onderwerpen kan ook het DNA van een regio zelf een accelerator zijn voor conferenties met internationale bezoekers. Een kleiner congres zou kunnen starten in een bepaalde regio of bij een bepaalde congresorganisatie, gekoppeld aan het DNA van die regio - en zou vervolgens thematisch uitgebreid kunnen worden naar andere steden.

Aanbevelingen omtrent de rol van NBTC

Het besluit om een triple helix congres vorm te geven, ligt bij (andere) partijen die betrokken zijn bij een bepaald thema, en niet bij NBTC. Als in een sector, regio, cluster of ander samenwerkingsverband wordt besloten dat een congres met internationale gasten een belangrijke drager zou zijn, is er een partij nodig met organisatiekracht, die belangeloos over alle partijen heen kijkt en acteert.

NBTC kan helpen een netwerk op te bouwen met een aantal inhoudelijke voortrekkers. NBTC kan ook Nederlandse netwerken activeren en partijen verbinden die beschikken over inhoudelijke kennis en organisatiekracht. Er moet dan een kernteam komen met leden van verschillende organisaties, die verschillende rollen vervullen en elkaar hierin aanvullen. NBTC heeft een rol aan tafel naast andere betrokkenen. NBTC neemt niet de gehele krachtenbundeling voor zijn rekening, maar kan de verbinder zijn in het proces, met het doel voor ogen om als kernteam gezamenlijk een congres te organiseren. NBTC kan niet de rol vervullen van de penvoerder die de portemonnee voor het cluster vasthoudt. Het is wel verstandig dat NBTC iets te bieden heeft - wat hand- ofwel zaaigeld - zodat er financieel bijgesprongen kan worden. NBTC is nooit eindverantwoordelijk.

Als er urgentie is om een congresvorm te organiseren, maar er is geen trekker met budget (voor maatschappelijke opgaves gelieerd aan het missiegedreven innovatiebeleid en cross-over thema's) dan is het niet effectief om vanuit NBTC middelen in te zetten en om rondom dergelijke onderwerpen zakelijke bijeenkomsten in Nederland trachten te entameren. Bijvoorbeeld: een aantal onderwerpen zoals Water en Agri-Food leent zich goed voor cross-oversamenwerking en conferenties met internationale bezoekers, maar NBTC neemt niet de trekkersrol. Op regionaal niveau liggen er op korte termijn (ook) kansen om nieuwe zakelijke bijeenkomsten te organiseren, gelieerd aan missiegedreven thema's waar een regio sterk in is. Dit vraagt om een nadere dialoog met de regio's.

NBTC kan een verbindende rol innemen tussen genoemde publiek-private partijen, om een tijdelijke coalitie te vormen rondom sterke thema's waar Nederland wereldwijd een rol in kan spelen. Met als doel om gezamenlijk platforms als congressen, conferenties en beurzen in te zetten als belangrijke momenten om kennis uit het buitenland te betrekken voor kansrijke oplossingen en toegang tot (internationale) markten en sleuteltechnologieën rond onder andere de transitie Klimaat, Digitalisering, Energie en de circulaire economie.

Aanbevelingen voor overheden

Dit rapport laat zien dat Nederlandse oplossingsrichtingen (cross-overs) tussen thema's als Water, Voedsel, Energie, Smart Cities en de samenleving van belang kunnen zijn om ons land internationaal economisch te positioneren. NBTC streeft ernaar om op basis van dit rapport te starten met een beknopt aantal onderwerpen waarvoor een triple helix congres gestimuleerd zou kunnen worden. NBTC vraagt het ministerie van EZK steun voor deze aanpak. EZK kan bijdragen aan de verbinding met andere partners, zoals RVO en NFIA.

Het loont de moeite om de publiek-private beweging rondom een aantal onderwerpen uit dit onderzoek ook onder de loep te nemen vanuit overheids perspectief en zo te bezien waar invloed op uitgeoefend kan worden. Publiek-privaat samenwerken vergt iets van bedrijven en kennisinstellingen, maar ook van onze nationale overheid, met haar diverse ministeries, uiteenlopende politieke agenda's en vaak trage besluitvorming. Cross-oversamenwerking om tot een congresprogramma te komen zou niet alleen op de schouders van NBTC, een sector of een enkel ministerie moeten rusten, maar vereist een samenwerking tussen meerdere inhoudelijk betrokken publieke en private partijen. Aan publieke zijde vragen cross-sectorale oplossingen om samenwerking tussen EZK en BuZa en de vakministeries. Op sommige gebieden gebeurt dit al, maar bij andere onderwerpen is die samenwerking er nog niet. Advies aan de overheid is om samenwerking tussen ministeries onderling te vergroten, gezien het economische en inhoudelijke belang van zakelijke congressen en conferenties in Nederland.

Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk Onderzoeksanpak gaat in op de denkwijze en redenen die ten grondslag lagen aan het onderzoek. NBTC heeft een groot aantal overheidspartners, wiens invalshoek is meegewogen. Hoofdstuk 2 schetst een kadering van de onderzoeksvraag naar aanleiding van gesprekken met deze partners. Hoofdstuk 3 gaat in op de kansen per thema, benoemd vanuit het overkoepelende niveau van de diverse (top)sectoren en sterke clusters in Nederland. Vetgedrukt zijn steeds de namen van aanspreekpunten binnen een sector met een mogelijke rol bij een congres met internationaal bereik. Ieder onderwerp sluit af met een aantal pragmatische kansen voor Nederland in relatie tot de rol van NBTC. Na de Conclusies (hoofdstuk 4) omvatten de Aanbevelingen in hoofdstuk 5 mogelijke vervolgstappen voor NBTC.

Daar waar in de tekst de term 'congres' wordt genoemd, worden ook andere vormen van bijeenkomsten met internationale zakelijke bezoekers bedoeld, zoals een businessevent, conferentie, themaweek, programmering, inkomende missie, of een andere vorm.

1. Onderzoeksaanpak

Dit document brengt in kaart waar kansen en belemmeringen liggen om binnen de driehoek overheid - bedrijfsleven - onderwijs tot nieuwe initiatieven te komen op het gebied van business events. Het gaat om internationale zakelijke bijeenkomsten, die bijdragen aan het missiegedreven kabinetsbeleid.

Onderzoeksvraag

Nederland is gewend om in het buitenland op beursplatforms zijn sterktes te laten zien. Maar rondom veel onderwerpen kunnen we ook in Nederland zelf het verhaal en de onderbouwing laten zien en voelen aan internationale bezoekers. Welke onderwerpen zijn dit? Waar is Nederland goed in?

Een congres of serie zakelijke bijeenkomsten organiseren en programmeren, betekent nauwere samenwerking tussen het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheid. Waar liggen de kansen voor dergelijke bijeenkomsten in Nederland? En hoe zou NBTC een rol kunnen vervullen?

Naast de reguliere congressen die NBTC naar het Nederlandse netwerk brengt, wil NBTC insteken op onderwerpen waarmee Nederland internationaal een stevige footprint heeft en waar internationale bezoekers voor naar Nederland zouden komen.

Als aanvulling op de huidige rol van NBTC, zou het proces dan ook omgekeerd kunnen verlopen: NBTC beluistert en be vraagt eerst thema's die kansen bieden, zoals beschreven in dit rapport. Vervolgens kan NBTC een verbindende rol vervullen tussen de betrokken publiek-private partijen. Als die rol gewaardeerd wordt, kan NBTC Nederlandse netwerken activeren en partijen verbinden die inhoud en organisatiekracht hebben rondom thema's waar Nederland wereldwijd een toonaangevende rol in heeft of kan hebben. Met een aantal inhoudelijke voortrekkers zou NBTC een kernteam kunnen formeren en een netwerk helpen opbouwen. Deze denkwijze ligt ten grondslag aan het onderzoek van dit rapport.

Uitgangspunt is dat een congres met internationale bezoekers gerelateerd moet zijn aan oplossingsrichtingen in het kader van Energie, Duurzaamheid, Landbouw, AgriFood, Water, Health Sciences en Veiligheid. Deze onderwerpen zijn benoemd in het huidige regeerakkoord.

Goede Nederlandse congreslocaties zijn bekend; denk aan locaties in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Maastricht en andere plaatsen. Hier werken gewaardeerde partners van NBTC. Maar dit onderzoek is niet uitgegaan van de agenda van congreslocaties, noch van sterke regio's. Uitgangspunt is het inhoudelijke vraagstuk: wat zijn de Nederlandse onderwerpen (unique selling points, oftewel USP's), waarmee wij de wereld iets te bieden hebben?

Om de mogelijke aanvulling op, dan wel uitbreiding van de huidige rol van NBTC vast te kunnen stellen, is eerst gesproken met de directeur, de innovatiemanager, de marketingmanager en enkele andere medewerkers van NBTC. Ook waren er gesprekken met twee leden van de Adviesraad en in een latere fase plenair met alle leden van de Adviesraad. Tevens vond een dialoog plaats met medewerkers van het NBTC-kantoor in New York. Contacten met buitenlandse clusters zijn immers onontbeerlijk voor het aantrekken van internationale economische bezoekers voor een congres in Nederland. Hiernaast is gesproken met diverse congresorganisaties - relaties van NBTC - in onder andere Amsterdam, Rotterdam en Maastricht. Tevens was er afstemming met een aantal professionele congresorganisatoren (PCO's) in Nederland en met een aantal destiniemerketingorganisaties (DMO's). Hun betrokkenheid bij NBTC en hun eigen visie en commerciële aanpak zijn belangrijk, omdat deze vorm geven aan hoe een thema bij (internationale) bezoekers kan landen - en hiermee aan hoe Nederland wordt beleefd.

Nederlandse sterktes

Om binnen domeinen mogelijke sterktes in kaart te kunnen brengen, werd gesproken met de Universiteiten van Nederland. Uit dit gesprek kwam een lijst voort met onderwerpen van onder andere hoogstaand onderzoek dat plaatsvindt bij Nederlandse universiteiten en dat er internationaal toe doet. Niet voor al deze onderwerpen gold een wens om een congres in Nederland met internationale bezoekers te organiseren. Noch is rondom al deze onderwerpen sprake van een triple helix, een netwerk waar ook partners uit overheid en bedrijfsleven bij betrokken zijn. Verder waren er verkenningen met sterke sectoren en clusters van Nederland en de niches waarin ons land de wereld veel te bieden heeft.

Bedrijven uit sectoren die sinds 2011 ook wel topsectoren worden genoemd, zijn verantwoordelijk voor 56% van de totale export van goederen door het Nederlandse bedrijfsleven. Zij leveren hiermee een cruciale bijdrage aan onze brede welvaart. Internationalisering is noodzakelijk voor Nederland, dat voor 1/3 afhankelijk is van export én de ambitie heeft om zijn internationale innovatiepositie te behouden.

Het meest recente coalitieakkoord beschrijft hoe Nederland een leidende rol moet nemen om de EU slagvaardiger, economisch sterker, groener en veiliger te maken. De Kamerbrief d.d. 7 februari 2022 van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (verder EZK) stelt: “De topsectoren zijn een belangrijke nationale aanpak, waarin samengewerkt wordt met bedrijven, TO2-instellingen en overheden. Voortbouwend op het missie gedreven topsectoren- en innovatiebeleid wordt hen gevraagd om een rol te spelen in het helpen identificeren en ontwikkelen van kansrijke oplossingsrichtingen en (internationale) markten rond o.a. de transitie klimaat en energie, digitalisering en sleuteltechnologieën, en de circulaire economie.”

Afwegingskader

Interviews met afgevaardigden op internationale posities binnen toepassingsdomeinen (topsectoren) als Water, AgriFood, Life Sciences & Health en verbindende en randvoorwaardelijke domeinen als Hightech, FinTech en ICT maakten duidelijk dat sterke sectoren de wens hebben om bij te dragen aan deze oplossingsrichtingen. Met onder meer meerjarige roadmaps onderbouwen zij de Nederlandse belofte ‘Solving Global Challenges Together’.

Deze boodschap uitdragen en onderbouwen over de grens, gebeurt vaak in de vorm van Nederlandse deelnames aan buitenlandse beurzen. Omdat we onze excellente kennisclusters ook graag een podium geven in eigen land, is de vraag relevant hoe we effectief en efficiënt inhoudelijke congressen kunnen organiseren in Nederland.

Op sommige vlakken is Nederland een testbed waarin bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden – soms samen met inwoners – zoeken naar oplossingsrichtingen voor de Sustainable Development Goals (SDG’s). Dat we hierin mensgericht willen zijn, blijkt uit de term social innovation, die vaak wordt genoemd in verband met de Nederlandse aanpak.

Een overzicht van criteria voor congressen met internationale bezoekers in Nederland leidde tot onderzoeksvragen zoals:

- Met betrekking tot welke onderwerpen, of in welke niches heeft Nederland in de wereld een (unieke) positie, of behoort Nederland tot de (sub)top?
- Welke internationale (kennis)markt is er voor Nederland wat betreft deze onderwerpen?

34%

van ons BBP hangt af van export

262 miljard

euro verdiende Nederland in 2018 aan export

2,4 miljoen

banen in Nederland hangen af van export

- Is er al een triple helix samenwerking specifiek rondom deze onderwerpen?
- Wie zijn de internationale peers voor deze onderwerpen? En zijn er al congressen elders?
- Zijn er onderwerpen die we in beeld kunnen brengen en beleefbaar kunnen maken, zodat we er internationale bezoekers mee naar Nederland kunnen trekken?
- Is er tijd, budget en energie om samen een congres voor internationale bezoekers te organiseren?
- Welke partijen zijn nodig om een dergelijk congres te organiseren? En kunnen we wijkbewoners rondom een congreslocatie betrekken?
- Is er motivatie voor een internationale positionering van Nederland in Nederland zelf?

Hoofdstuk 3 geeft per onderwerp inzicht in de wens voor een congres in Nederland gericht op internationale bezoekers.

2. Kadering van de onderzoeksvraag

Relevante ontmoetingen tussen personen uit internationale kennisclusters dragen op positieve wijze bij aan de positionering van Nederland. Ze benadrukken de waarde die het bedrijfsleven en de kennisinstellingen hechten aan het uitdragen van hun sterktes aan internationale bezoekers in Nederland. Het gaat hier nadrukkelijk om evenementen voor de zakelijke markt en de wetenschap in samenwerking met de overheid, tezamen de zogenoemde 'triple helix'. De criteria voor en de inbedding van het onderzoek hiernaar, tastten wij af in een gesprek met EZK.

Nationale partners

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO - trade), The Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA - invest), Nuffic, de Nederlandse organisatie voor internationalisering in onderwijs (study) Netherlands Point of Entry (talent & start-ups) en NBTC hebben de gezamenlijk ambitie om Nederland te positioneren als een land met een goed investeringsklimaat, een land om zaken mee te doen en kennis mee te delen. Een land waar het fijn werken, studeren en recreëren is. En een land dat het bezoeken waard is.

Nederland heeft een uitstekende uitgangspositie voor het bieden van deeloplossingen voor grote maatschappelijke uitdagingen en om economische kansen te benutten. Nederland telt veel innovatieve bedrijven (2e positie op de Global Innovation Index 2018) met een sterke concurrentiepositie (6e positie in het Global Competitiveness Report 2018-2019) en is in een aantal niches de beste ter wereld. Welke niches betreft dit? Rondom welke onderwerpen zouden wij in Nederland gezamenlijk congressen kunnen organiseren?

Om kadering aan te brengen in de onderzoeksvraag en de betreffende thematieken, spraken we eerst met afgevaardigden van RVO, NFIA en Nuffic. Zo kregen we zicht op de onderwerpen die deze partijen zelf geschikt achten voor een congres met internationale bezoekers.

Onze Nederlandse bijdragen voor Sustainable Development Goals kunnen internationaal van grote waarde zijn. Deze oplossingen kunnen vermarkt worden, business to business (b2b), maar ook als 'business to governments' (b2g). De Nederlandse bijdragen aan de Sustainable Development Goals zijn nodig om onze positie te behouden in de internationale innovatieranglijsten. RVO, NFIA, Netherlands Point of Entry, Nuffic en NBTC zetten zich hier samen voor in.

Hoewel zij van oudsher hun eigen netwerk hebben, zouden RVO, NFIA, Nuffic en NBTC - en hun diverse opdrachtge-

vers en ministeries - voor domeinoverstijgende thema's hun doelstellingen met elkaar kunnen verbinden. Zij worden hierbij geholpen door het feit dat zij vaak werkzaam zijn vlakbij elkaar, of zelfs in hetzelfde gebouw.

De geïnterviewden van RVO, NFIA en Nuffic stelden dat meer efficiency in hun onderlinge samenwerking nuttig zou zijn. Zij hebben allen het internationale doel van Nederland voor ogen: kennisdeling en marktverruiming. Zij staan ervoor open om zich gezamenlijk in te zetten voor uitdagingen als duurzaamheid en de versterking van het NL brand (place branding), dat men gezamenlijk voeding geeft.

RVO gaf hiernaast aan ook in te willen zetten op inbound bezoeken aan Nederland. Benoemd is dat bijeenkomsten met internationale partners op zakelijke congressen bij kunnen dragen aan Nederlandse oplossingen voor Sustainable Development Goals. RVO, NFIA en Nuffic geven aan dat de inhoud wat dat betreft leidend is. Zij spreken met partijen binnen de Nederlandse topsectoren en sterke clusters en willen graag betrokken zijn bij hun bijeenkomsten in Nederland voor internationale bezoekers. Dit rapport beschrijft niet de kansen specifiek voor RVO, NFIA of Nuffic. We gaan er vanuit dat deze gremia elkaar versterken.

Regionale partners

Op regionaal niveau is gesproken met een aantal regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's), destiniemarketingorganisaties (DMO's) en congresorganisaties. Ieder van deze NL-overheidspartners heeft een eigen insteek voor de aanpak rondom onderwerpen waarmee Nederland de wereld iets te bieden heeft. Sterke Nederlandse thema's waar Nederland in het buitenland handelspartners en innovatiepartners voor zoekt, zijn ook de thema's waarover congressen in Nederland zelf georganiseerd zouden kunnen worden.

Trade & Innovate NL, een initiatief van de ministeries van BuZa en EZK, telt in zijn samenwerkingsverband de regionale

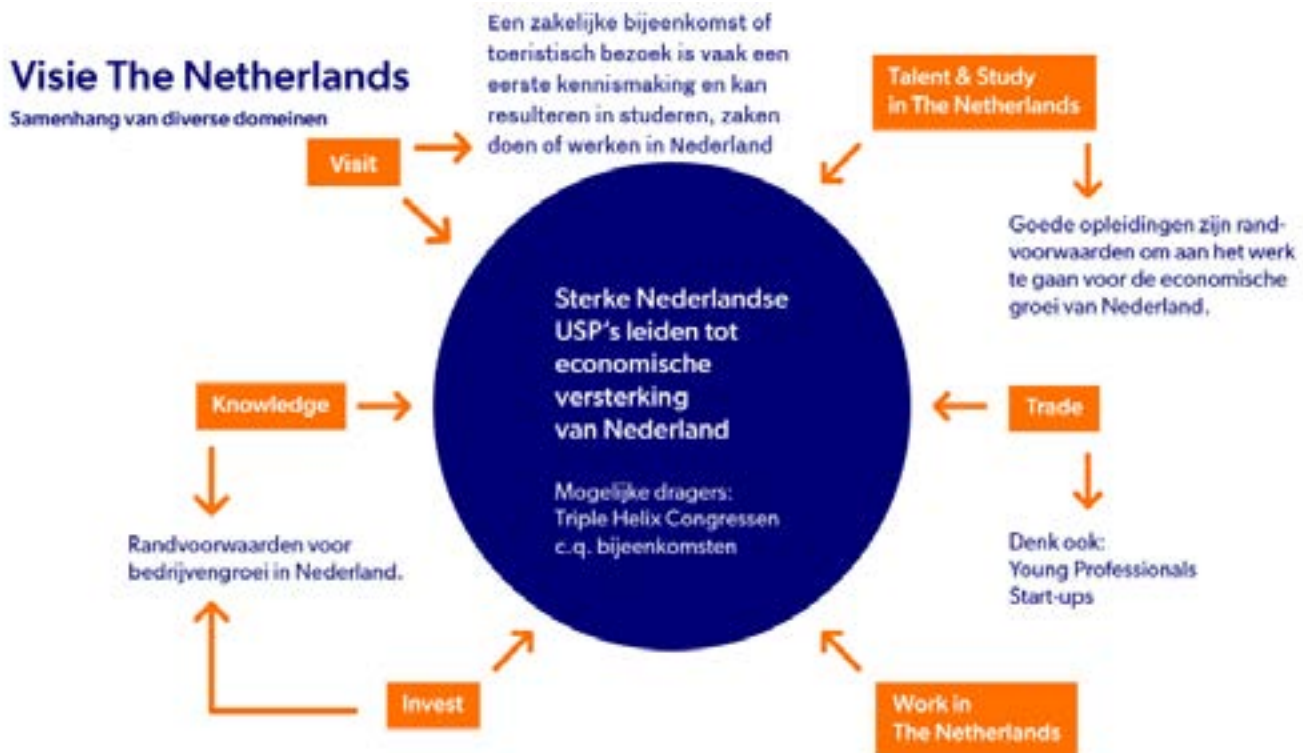

Fig. 1. Een schets van de samenhang van verschillende overheidsdomeinen.

ontwikkelingsmaatschappijen, de drie mainports Amsterdam, Rotterdam en Brainport Eindhoven, alsmede RVO. Tezamen brachten zij regionale sterktes in kaart: AgriFood, Logistiek & Maritiem (Water), Energie en Hightech.

De kansen voor NBTC staan in het hoofdstuk Kansen per thema. Achtergrondinformatie over deze thema's is te lezen in de bijlagen.

Regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's)

Regionale ontwikkelingsmaatschappijen, ofwel ROM's, zijn nauw verbonden met ontwikkelingen in provincies en steden. Zij weten om te gaan met diverse belangen en vervullen vaak een rol als penvoerder voor gezamenlijke initiatieven.

Waar bedrijven doorgaans een focus hebben op opschaling, richten regionale partijen zich op de toekomst in bredere zin, met doelstellingen, investeringen, innovaties en internationalisering op de lange termijn.

Bij thema's waar Nederland sterk in is, is vrijwel altijd een ROM betrokken:

- OostNL, Horizon Flevoland, LIOF en InnovationQuarter werken samen aan AgriFood-ontwikkelingen.
- LIOF en Rotterdam Partners richten zich samen met bedrijven in Papendrecht en Sliedrecht op Logistiek en Maritieme oplossingen, zoals de beurs Transport en Logistiek.
- Onder andere de Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (NOM), Impuls Zeeland, Rotterdam Partners en RVO leggen focus op duurzame energie met aandacht voor hydrolizers op zee, waaronder offshore energie en waterstof.

- InnovationQuarter focust op tal van sterke clusters uit het westen van Nederland, waaronder Cyber security, Energie en Horticulture.
- Brainport Development (Eindhoven) heeft een hightech focus met onder meer batterijen, advanced manufacturing and materials, artificial intelligence, robotics, fotonica, semicon en micro- en nanotechnologie, soms vertaald in oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen rondom Smart & Green Mobility en Life Sciences & Health.
- De Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) is complementair. De inzet op hightech en duurzaamheid is een voedingsbodem voor evenementorganisaties, zoals de Formula E Eindhoven als een van de activiteiten van Redesign.Life.
- De internationale positie van de Design Academy is gelieerd aan de internationale bekendheid van de Dutch Design Week in Eindhoven.
- Een event met potentie is de Dutch Technology Week in Eindhoven.

Destinatiemarketingorganisaties (DMO's)

Voor NBTC is het belangrijk om mee te kunnen denken in bestemmingen voor een evenement als een conferentie of beurs. In de ketensamenwerking en de uitvoering van zakelijke bijeenkomsten zijn destiniemarketingorganisaties (DMO's) van belang.

DMO's zijn van oudsher verantwoordelijk voor de marketing van bepaalde bestemmingen. Dit kunnen steden zijn, maar ook provincies of regio's. De taken reiken echter verder dan gebiedsmarketing. Naast toerisme en gastvrijheid en de uit-

wisseling van kennis hebben DMO's een regiefunctie voor de economische ontwikkeling van de regio. In het ingewikkelde speelveld van regionale belangen hebben DMO's vaak een spilfunctie richting de uitvoering van een strategie. Denk aan de DMO's van Maastricht, Groningen, Leiden, Eindhoven en vele andere steden en regio's; belangrijk in de manier waarop we Nederland positioneren en dus belangrijk in het NBTC-netwerk.

Congresorganisaties

Het succes van een internationale bijeenkomst wordt kwantitatief bepaald door het aantal internationale bezoekers. Maar een congres of conferentie is ook succesvol als de businesscase klopt: betalende bezoekers die zorgen dat de kosten gedekt worden en vooral een inhoudelijke programmering waar veel partijen zich in herkennen.

Congresorganisaties werken vanuit deze uitgangspunten. Nederland kent een aantal goede congresorganisaties: Amsterdam RAI, Rotterdam Ahoy, Jaarbeurs Utrecht, World Forum Den Haag, MECC Maastricht en regionale locaties zoals in Noordwijk aan Zee en Groningen.

Een (vak)beurs betekent doorgaans massabezoek, terwijl een congresorganisatie zich meestal richt op kleinschaligere uitwisselingen. Een aantal van hen ziet kansen in de markt gerelateerd aan de global challenges waar overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen aan werken.

De strategie van RAI is bijvoorbeeld vertaald naar de positionering als 'het platform voor een klimaatbestendig, waterrobuust, duurzaam en gezond en veilig Nederland'. Ahoy steekt in op onder andere de thema's Maritiem, Infrastructuur en

Energie en heeft een stevige congresorganisatie die zich richt op kennis en inhoud.

Een aantal Nederlandse congreslocaties focust op specifieke thema's, mede vanwege hun ligging. MECC is bijvoorbeeld gelegen bij een drielandenpunt en werkt hierdoor ook eureginaal. MECC biedt een platform voor congressen en vakbeurzen over onder meer gezondheidsthema's, zoals regeneratieve geneeskunde, preventieve medicijnen en (met Luxemburg) slaapstoornissen, en rondom Chemie. Ook is hier de belangrijkste expo van de internationale kunstsector, de jaarlijkse TEFAF.

Regionaal zijn er ook andere locaties voor conferenties, die niet direct een congreslocatie genoemd kunnen worden. Voor Groningen is de thematiek van waterstof en seaport belangrijk, iets dat invulling krijgt op diverse locaties in en buiten de stad. Leiden koos voor het thema Science, waarin het Bio Science Park een belangrijke spil is. Dit zijn slechts twee voorbeelden van vele locaties die van grote waarde zijn voor Nederland - en voor het NBTC-netwerk.

Deze congresorganisaties geven aan dat het bij het opbouwen van een congresportefeuille en voor hun kansen op de zakelijke markt belangrijk is om rekening te houden met het DNA van een specifieke regio. Naast de kansen die sectoren benoemen, zijn ook de locatie en de signatuur van een congresorganisatie van belang. Besluit een triple helix coalitie om een congres te organiseren voor internationale bezoekers, dan zijn nationale en regionale partners zeer belangrijk voor de besluitvorming en samenwerking.

3. Kansen rondom thema's

Een gezamenlijk congres organiseren voor internationale bezoekers, vraagt om draagvlak. Nog meer dan een focus op sterke regio's, vergt het focus op inhoud (de USP's van Nederland) en de betrokkenheid van meerderde nationale partijen. Het gaat hierbij vaak om sterke nationale clusters met een internationale oriëntatie. De toegevoegde waarde van Nederlandse innovaties en producten en onze ketensamenwerking kunnen belangrijk zijn voor andere landen. Op sommige punten is Nederland zo goed als onmisbaar; de zogenoemde kritieke controlepunten in internationale ketens.

Met een aantal topsectoren en sterke clusters is om deze reden besproken of en hoe bijeenkomsten, conferenties, congressen, themaweken en andere platforms in Nederland zelf als drager zouden kunnen dienen om sterke Nederlandse thema's te delen met internationale bezoekers.

Daarnaast zijn er gremia die zich de komende jaren richten op de uitwerking van door de nationale overheid gehonoreerde

groeifondsvoorstellen. Hiervoor zijn focus, gezamenlijke inhoud en uitvoeringsvermogen nodig. Het toekenningsproces rondom groeifondsvoorstellen is bij de overheid nog gaande. Als gevolg hiervan onderzoekt NBTC sommige kansen voor samenwerking met betrokken penvoerders verder in een later stadium. Onderstaande paragrafen benoemen om deze reden met name de kansen in de bestaande topsectoren.

Hierna worden per thema de kansen beschreven voor NBTC om een rol te vervullen in een samenwerkingsverband rondom een congres of conferentie in Nederland. Organisaties die een clusterfunctie vervullen, of die een mogelijke penvoerder kunnen zijn voor het organiseren van een congres met internationale bezoekers, zijn vetgedrukt. De thema's Water en AgriFood omvatten een langere inleiding dan de latere onderwerpen, omdat deze veel aanpalende werkgebieden kennen. Meer achtergrondinformatie over alle thema's is te lezen in de bijlagen.

3.1 Water & Maritiem

Nederland weet veel van water en kan de wereld van dienst zijn met onder meer advies. Maar we hebben onze eigen problemen. Net als het stikstofprobleem is schoon oppervlaktewater een uitdaging in Nederland. Als de waterkwaliteit niet goed is, is dat slecht voor de biodiversiteit, de gezondheid en het samen leven in steden. Waterkwaliteit is een potentieel economisch breekpunt. Water is een thema dat raakt aan meerdere domeinen, zoals Milieu en Klimaat. Klimaat is echter slechts een van de Sustainable Development Goals. En water koppelen aan Food en het onderwerp Food vervolgens alleen onder Klimaat scharen, is te smal gedacht. Er moet dan ook gekeken worden naar de combinaties Water en AgriFood, Water en Health en Water en Security. Dit alles naast het belang van water en veilig wonen in bewoonde gebieden (het sociale verhaal van water) en de combinatie met drinkwater en droogte en steden. Water is verbindend in al deze uitdagingen. Benoemd zijn de thema's Water in Cities & Deltas, Water for Food en Clean & Safe Water for All, allen met vele sub-thema's.

De noodzaak om op meer integrale wijze te denken, in cross-overs met meer domeinen dan alleen water, geldt niet alleen voor het goed georganiseerde, economisch sterke Nederland, maar ook voor andere landen. Om oplossingen te vinden voor het steeds groter wordende probleem van droogte versus regenval, van bodemdaling en zeespiegelstijging en rondom verzilting is een systeemverandering nodig: een andere manier van omgaan in Nederland met thema's als Water, AgriFood en aanpalende uitdagingen. Het is belangrijk om na te denken hoe en waarom verschillende systemen en ketens invloed op elkaar hebben in diverse domeinen. De uitdaging is het beter in kaart krijgen hoe systemen rondom water, energie en voedsel met elkaar verbonden zijn. En om hieromtrent praktische oplossingsrichtingen te bedenken. In de bijlagen staat achtergrondinformatie uit de vele gesprekken hierover binnen en buiten de watersector.

Het advies is om niet alleen binnen de watersector te praten over innovatieve ontwikkelingen, maar juist ook met partijen van buiten de sector. Het gaat om het kruispunt van water, energie en voedsel. Water is verbindend in deze uitdagingen. De watersector heeft momenteel twee congressen op poten staan: het AIWW- en het Wetsus-congres. Het verdient aanbeveling te onderzoeken of de programmeringen nog aangepast kunnen worden, waardoor de genoemde cross-overs een plek kunnen krijgen. Ook is het goed om uit te zoeken of er op nationaal niveau een partij is die inhoudelijk alle belangen kan overzien en op waarde kan schatten, los van de belangen van een congresorganisatie.

Wat betreft het aantal te verwachten internationale bezoekers voor een Nederlands watercongres hoeven er geen zorgen te

zijn. Op de teller van het Watercongres in Tadzjikistan stonden maanden van tevoren al 1.200 internationale bezoekers. Het is niet bekend of dit komt puur door het thema water, doordat het congres gelieerd was aan de VN, of door een andere reden. Maar omdat Nederland veel ervaring heeft met diverse soorten wateruitdagingen en omdat water in het DNA van ons land zit, zal een watercongres in Nederland met de juiste programmering veel internationale bezoekers trekken.

In Nederland gezamenlijk een meerjarige publiek-private programmering rondom water voor elkaar krijgen, lijkt over zoveel domeinen heen een grote uitdaging. Voor dit onderzoek voerden we gesprekken met een aantal partijen uit dit domein en zochten we afstemming op ambtelijk niveau. Zo raakten we zo goed mogelijk aangesloten op de aandachtsgebieden voor Nederland; niet alleen de onderwerpen waarover we wereldwijd advies kunnen geven, maar vooral ook de onderwerpen waar we zelf mee worstelen en waarvoor we kennis van andere landen nodig hebben.

Bestaande congressen in Nederland

De congressen AIWW in Amsterdam en Wetsus in Leeuwarden leggen een verschillende nadruk in hun programmering. Rondom de AIWW verenigden zich afgelopen jaar de ministeries EZK, BuZa en I&W, alsmede partijen in de watersector. Een van de doelstellingen is om het watercongres in Amsterdam nieuwe contouren te geven. Hiertoe is een denktank opgesteld. Partijen weten dat samenwerking tussen diverse sectoren en betrokken ministeries een lange adem vergt. Het is belangrijk dat de betrokken waterpartijen al in deze aanscherpingsfase crosssectoraal denken. Het congres Wetsus in Leeuwarden zou kunnen plaatsvinden in een jaar waarin het AIWW niet wordt georganiseerd. Beiden hebben een eigen karakter en kunnen elkaar inhoudelijk aanvullen. Ook zouden er, in samenwerking met sectoren van de aanpalende onderwerpen, nog kleinere bijeenkomsten kunnen worden georganiseerd met water als rode draad.

De watersector kent veel gremia, van Maritiem (op het water) tot Water (in en met het water). Het **Netherlands Water Partnership (NWP)** is een van hen. Dit rapport beoogt echter niet de partij aan te wijzen die een spilfunctie kan vervullen tussen alle waterpartijen. Advies is dat AgriFood, Health en andere sectoren betrokken worden alvorens de programmering plaatsvindt. Nationale organisaties als RVO, NFIA en Nuffic kunnen een versterkende rol spelen in de vroege programmering van beide watercongressen. Bij een triple helix samenwerking in de voorbereiding van een congres als AIWW zou NBTC een verbindende rol kunnen hebben in een kernteam. Hetzelfde geldt voor de samenwerking van waaruit het congres Wetsus wordt georganiseerd. Zie ook het hoofdstuk Aanbevelingen.

Water: narratief en mogelijke meerjarenvisie

RVO is trekker in de aanscherping van het waternarratief, een publiek-privaat proces. Het aangescherpte Nederlandse waternarratief kan uitgedragen worden tijdens het VN-congres van 2023 in New York. De betrokken Nederlanders, zoals de Nederlandse Watergezant, zijn dragers van het Nederlandse verhaal. Nederland is co-host, maar heeft rondom het congres niet de vrijheid om Nederland als waterland stevig te positioneren, of om een programma te maken. Wel zijn er wellicht side-events mogelijk in New York, voor uitlichting van specifieke thema's. Denk aan bewustwording creëren voor mondiale wateruitdagingen vanuit Nederlands oogpunt, of een actie van Nederlandse inbreng door kunstenaars. Onder andere de rol van co-host kan belicht worden. Ook de pers kan betrokken worden, of in ieder geval maken we een socialmediaplan.

De collega's van NBTC in New York kunnen nauw betrokken worden, omdat zij toegang hebben tot Amerikaanse gremia. Als er inhoudelijk een focusonderwerp is benoemd, kunnen zij in de aanloop naar het VN-congres het Nederlandse waterverhaal positioneren bij deze Amerikaanse gremia en met hen bespreken wat dit thema voor hun eigen doelstellingen zou kunnen betekenen. In Nederland zelf kan in de weken rondom het VN-congres een programmering gemaakt worden via

pers en media. Alle watergremia met internationale contacten kunnen hieraan bijdragen.

De rol van Nederland als co-host kan zakelijk gezien ingezet worden voor uitnodigingen voor inbound bezoeken aan Nederland rondom het onderwerp water. Nederland is immers het land bij uitstek waar de uitdagingen waar alle wereldburgers voor staan (zeespiegelstijging, bodemdaling, klimaat, etc.) open besproken kunnen worden. Nederland kan een testbed zijn voor het delen van kennis en problematieken. Het komende halfjaar kan een opmaat vormen naar een aantal jaren waarin we in Nederland focussen op het onderwerp water en alle sectoren waarin water van belang is (cross-overs). Met focus op relaties in de zakelijke markt en kennisdeling in de internationale watersector.

Deze strategische focus vraagt om uitwerking in een programmering met diverse bijeenkomsten waarvoor we internationale bezoekers uitnodigen. Een logische stap lijkt om de onderwerpen te programmeren op de AIWW- en Wetsus-congressen. Bijvoorbeeld in de vorm van side events met een insteek waarvoor onze internationale partners naar Nederland komen. Als wij ons een aantal jaren achtereen richten op Water en bijpassende cross-overs, met focus op zakelijke betrokkenheid uit het buitenland, kan NBTC een verbindende rol vervullen.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

Het VN-congres van 2023 over water in New York biedt voor NBTC een groot potentieel wat betreft het betrekken van de internationale zakelijke markt. Het congres kan benut worden als accelerator voor het internationaal positioneren van het aangescherpte Nederlandse waterverhaal, en om dat in Nederland te verwerken in een programmering met verschillende activiteiten en conferenties. Binnen Nederland vergt dit echter samenwerking – en een lange adem.

Korte termijn:

- RVO en ministeries zouden op kunnen trekken met NBTC in New York. NBTC wil zich inzetten om Amerikaanse relaties te betrekken bij bepaalde Nederlandse thema's omtrent het watercongres van de VN. Doel: internationale positionering van de Nederlandse sterktes en uitnodigen van Amerikaanse partijen in Nederland – na het congres.
- Onderzoek wat mogelijk is om de rol van co-host te positioneren buiten het congres om. Bijvoorbeeld op een ludieke manier, eventueel met inzet van pers en media. Leg databases aan van relaties en hun interesses. Vat de basis voor opvolging in Nederland in een meerjarenplan.
- Zorg voor opvolging in Nederland zelf, wellicht met AIWW en/of Wetsus als dragers voor een langjarige focus op het thema Water. Nederland kan gepresenteerd worden als een fieldlab, waar internationale partijen meedenken over onderwerpen als Klimaat, Energie en Veiligheid en bepaalde samenlevingsvraagstukken. (Bijvoorbeeld: Water in Cities & Deltas, Water for Food, Clean & Safe Water for All.)

Lange termijn:

- Benadruk het nut van een meerjarenvisie van Nederland op het thema Water voor het bundelen en delen van internationale kennis. Privaat: zorg voor verbinding met andere sectoren. Publiek: agendeer Water als rode draad in gesprekken bij EZK en BuZa over internationalisering op topsectorenniveau. Hetzelfde geldt voor het belang van inkomende economische bezoekers aan Nederland.
- Werk toe (wellicht via de denktank en/of I&W) naar vroege betrokkenheid bij de nationale programmering rondom de komende AIWW- en Wetsus-congressen. Onderzoek welke side-events mogelijk zijn als opvolging op het VN-congres en de relaties die daar zijn gelegd.
- Zorg voor betrokkenheid van NBTC bij regionale Nederlandse initiatieven rondom water met internationale zakelijke bezoekers (zoals in Provincie Zeeland). NBTC kan hierbij de rol vervullen van kennispartner met ervaring en optreden als adviseur en verbinder.

3.2 AgriFood & Tuinbouw

Als innovatieve wereldspeler in het landbouw- en voedselstelsel kan Nederland voorop lopen in de transitie naar een (mondiaal) gezond en duurzaam voedselstelsel. Ons land is toonaangevend in de wereld, mede door wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek van topniveau (met Wageningen University & Research als gerenommeerde kennisinstelling) en het hechte onderwijs- en onderzoekstelsel. We worden internationaal geroemd om onze expertise en vernieuwingskracht.

Een versnelling in de productie en consumptie van duurzaam en gezond voedsel is een belangrijke voorwaarde om te komen tot oplossingen voor de urgente opgaven van deze tijd: klimaat, stikstof, biodiversiteit en gezondheid (preventie), maar ook voedselzekerheid. Er is in Nederland een robuust voedselstelsel van bedrijfsleven en onderzoeksinstituten. Er is kennis van zaken en we hebben praktijkervaring, technologie en innovaties. Nederland kan hiermee verder bouwen aan hét houdbare voedselstelsel van morgen. Met toekomstperspectief, nieuwe duurzame verdienmodellen en nieuwe ondernemers. En bovenal meer waardering voor ons voedsel en de producenten van dit voedsel. De Nederlandse consument heeft een relatief groot vertrouwen in boeren en voedselbedrijven en staat bovendien open voor vernieuwing. Het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT Food)¹ stelt dat dit belangrijk is voor de introductie van innovaties. Internationale bedrijven beschouwen Nederland dan ook als een goede proeftuin voor vernieuwde producten.

Tegelijkertijd staat Nederland en vooral de AgriFood-sector aan de vooravond van een grote transitie. Dit maakt het ingewikkeld om te duiden hoe en waarmee de AgriFood-sector internationaal het podium zou kunnen pakken.

AgriFood staat niet op zichzelf. De sector is gelinkt met onderwerpen als water, smart cities en materialengebruik. Agri heeft ook een relatie met bio- en biotechnologische innovaties. Het narratief van de Nederlandse AgriFood-sector zou opnieuw geformuleerd kunnen worden: gericht op duurzame en circulaire voedselstelsels van eigen bodem, met zo min mogelijk impact op natuur, milieu en klimaat. De insteek van Nederland zou kunnen zijn: gezonder en veiliger zelf voedsel produceren en minder importeren. Het advies is om meer aandacht te verkrijgen voor eten in zijn geheel, met meer eenheid in de aanpak, want naast de sector hebben ook de overheid en politieke partijen belangen, die niet per se overeenkomen.

Het Planbureau benoemde bovenstaande punten eerder als 'De opgave voor Nederland'. Eveneens zijn ze genoemd in de Kennis en Innovatie Agenda van de topsector AgriFood. (Zie ook de toelichting op dit onderwerp in de bijlagen van dit document.)

¹ EIT Food (2021), EIT Food Trust Report, Sustainable food choices and the role of trust in the food chain, Leuven.

Triple helix en cross-oversamenwerking

Onze toekomst wordt bepaald door ontwikkelingen en innovaties rondom het efficiënter en zorgvuldiger produceren van voedsel (AgriTech ofwel AgTech). Zorgvuldiger produceren verwijst naar de relatie met de omgeving (planologie, food system approach), de combinatie van voeding en gezondheid (preventie) en de transitie van fossiele naar biobased energie.

Nederland heeft een sleutelrol in de wereldwijde omslag naar duurzame landbouw. Kennis delen is nodig om innovaties te stimuleren. De AgriFood-sector organiseert hiertoe in Nederland al activiteiten, maar wil graag een verbinding leggen met het buitenland. Er is wellicht dus momentum voor de organisatie van een congres of beurs en kennisdeling in Nederland met buitenlandse bezoekers. Ons streven naar innovatie, handel en investeringen en het missiegedreven innovatiebeleid jagen dit aan. Onze kennis kunnen wij internationaal op de kaart zetten, inclusief fieldlabs en initiatieven op het gebied van landbouw, voedsel en water.

Een kanttekening is dat Nederland nog veel acteert binnen sectoren en ketens, in plaats van vanuit innovatievraagstukken en met een multi-stakeholder aanpak. De sector AgriFood wil toe naar een beter functionerend innovatie-ecosysteem. Om negatieve effecten van de sector op de leefomgeving en de gezondheid terug te dringen, moet het volledige voedselstelsel centraal worden gesteld, inclusief de belangrijke stakeholders, plus nieuwe partijen. Zo ontstaan nieuwe mogelijkheden.

Valorisatie bevindt zich aan de retailkant van AgriFood. Nederlandse clusters zijn onder andere **Foodvalley**, **Food Tech Brainport** en **The Proteïne Cluster**. Internationale partijen zijn geïnteresseerd in onze kennis over 'sea potatoes' (pootaard-appelen) en onze kennis van zuiveltechnologie. Toch lijken er in Nederland nog maar weinig AgriFood-congressen voor internationale bezoekers georganiseerd te worden. Belangrijke bestaande beurzen en evenementen zijn de GreenTech (met o.a. Priva) en de vakbeurs VIV Europe over intensieve veehouderij. Huidige congressen zijn de Knowledge Day tijdens de Rotterdamse Groene Dakendagen (bedoeld om internationale bezoekers kennis te laten maken met Nederlandse oplossingen omtrent smart cities, AgriFood, design, architectuur, tech en water) en de internationale beurs Future Agri, die ook Amsterdam bezoekt. Het is van belang dat het Nederlandse AgriFood-narratief hier verteld wordt en dat het verknoopt wordt met het Water-verhaal en de bovengenoemde insteken.

Misschien juist door COVID-19 vonden de **drie topsectoren AgriFood, Life Sciences & Health en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen** elkaar begin 2022 rond het thema Duurzamer en gezonder voedsel consumeren.

Via de **topconsortia Kennis en Innovatie (TKI)** startten zij een platform Voeding, Gezondheid en Leefomgeving om kennis te delen rondom gezondheidspreventie en om het onderwerp te agenderen. Dit gebeurde bijvoorbeeld tijdens de Dutch Food Week in 's Hertogenbosch (oktober 2022).

Dit kan een aanleiding zijn om Nederland op een nieuwe manier te positioneren als AgriFood-land. Samenwerking tussen de vele partijen in de brede AgriFood-sector en de andere domeinen vergt een lange adem. Rotterdam Ahoy focuste op de ruimtelijke omgeving en de leefomgeving als onderwerpen in de programmering. NBTC zou een verbindende rol kunnen vervullen in de formulering van een cross-sectorale doelstelling van de sector AgriFood voor de lange termijn en wellicht de totstandkoming van een vervolgcongres als platform.

Een Nederlands congres wordt voor internationale bezoekers nog interessanter als de programmering naast de sterkte punten van de Nederlandse AgriFood-sector nadrukkelijk ingaat op de relatie met de genoemde aanpalende domeinen. Duurzaamheid kan de verbindende factor zijn en de toepassingsgebieden AgriFood en Water kunnen fungeren als rode draad.

De presentatie van Nederland op de Expo van 2022 in Dubai en een aantal jaren geleden in Milaan bevatte een cross-oververhaal dat we ook in Nederland zouden kunnen presenteren, op zo'n manier dat er ook internationale bezoekers op af zouden komen.

Onderwerpen uit de actualiteit zijn: Steden, Cities of Delta, Leefomgeving, Productie en Circulair. Thema's als Circulariteit en Duurzaamheid zullen niet direct internationale bezoekers trekken, maar een boodschap als 'Samen bouwen aan de maatschappij van de toekomst' is laagdrempeliger.

Een programmering als deze en het optuigen van een publiek-private coalitie vergt betrokkenheid van meerdere ministeries. Wat lukte voor de Expo's in Dubai en Milaan, is wellicht op inhoudelijk vlak ook mogelijk voor een congres en/of expositie in Nederland. Een meerjarige insteek met diverse podia of evenementen creëert de kans om de relaties met internationale partijen te verstevigen op meerdere vlakken. De focus: kennis uitwisselen, zakendoen en investeringen aantrekken.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

De algemene potentie voor Nederland wat betreft AgriFood en cross-overonderwerpen is vrij groot. De potentie voor de uitvoering van een platform zoals een congres met internationale bezoekers en het hierop laten landen van onderwerpen is klein. Want deze is afhankelijk van besluiten van de AgriFood-sector over de internationale focus en het narratief, alsmede van samenwerking met diverse domeinen.

- Toets van het aangescherpt AgriFood-narratief van Nederland als bewijslast in het overkoepelende verhaal van de NL-branding en onderzoek de mogelijke betrokkenheid hierbij.
- Neem contact op met het platform Voeding, Gezondheid en Leefomgeving via de TKI's van de drie genoemde topsectoren. Bied bijvoorbeeld aan dat NBTC een verbindende rol vervult in de formulering van de cross-sectorale doelstelling van de AgriFood-sector voor de lange termijn. Of bied steun aan bij de organisatie of programmering van een congres of ander platform in Nederland voor internationale bezoekers.
- Maak de koppeling van de sterktes van de Nederlandse AgriFood-onderwerpen met aanpalende domeinen bespreekbaar bij de secretarissen van de genoemde topsectoren bij EZK (en BuZa). Duurzaamheid kan de overkoepelende en verbindende factor zijn. Zie ook de paragrafen in dit hoofdstuk over Water, Hightech en Logistiek.
- Agendeer de inhoudelijke en strategische meerjareninsteek bij partners RVO, NFIA en Nuffic. Een meerjarige insteek op het thema AgriFood (en wellicht Water) met diverse podia of evenementen is een kans om de internationale relaties van sectoren te verstevigen. Met focus op kennis uitwisselen, zakendoen en investeringen aantrekken.

3.3 Energie & Duurzaamheid

Als thema verhoudt Energie zich altijd tot andere domeinen. Digitalisering speelt bijvoorbeeld een belangrijke rol in de energietransitie. Zoals ook bij Water en AgriFood werd genoemd, is systeemintegratie van partijen en processen belangrijk, om zo kansen en oplossingen te creëren op systeemniveau. De energietransitie vraagt om ontwikkeling van nieuwe vaardigheden en om maatschappelijk verantwoord innoveren. Het streven naar een biobased economie betekent de overgang van fossiele grondstoffen naar biomassa als grondstof. Dit is waar het thema Energie & Duurzaamheid raakt aan de nationale clusters Water en AgriFood en aan cross-overs met andere sectoren. Energie & Duurzaamheid is sowieso een thema dat een relatie heeft met alle andere domeinen en onderwerpen en zou binnen het kader van dit onderzoek in vrijwel alle congressen benoemd kunnen worden, ook door NBTC.

Vanuit de topsector Energie zijn in 2022 mondjesmaat de nationale bijeenkomsten opgestart. Er zijn regio's die zich al in 2023 sterk maken voor dit onderwerp, zoals de regio Arnhem. Citymarketingbureaus die een akkoord (en wellicht stedelijk budget) van de gemeenteraad hebben gekregen, kunnen partijen verbinden en een energie-event opzetten. NBTC wil hierin graag tot steun zijn. Een meerjarige focus op duurzaamheid en een samenwerking tussen diverse Neder-

landse steden zouden mooie stappen zijn. Nederlandse oplossingen en onderzoek rondom duurzaamheid kunnen worden uitgewerkt als thema voor een jaar of langer in diverse steden, bijvoorbeeld in festivalvorm.

De Noordzee staat in het middelpunt van de belangstelling en is nauw verbonden met de sector Water. Om aandacht te vragen voor bepaalde vraagstukken is er zelfs een 'Noordzee-burgemeester'. Rondom het thema Noordzee zet zich een flink aantal **TKI's in de Nederlandse energiesector** in, zoals de consortia Wind op Zee, New Gas en Energie & industrie. Dit kan een verbindend element zijn in een gemeenschappelijk congres. Of de TKI's openstaan voor een gesprek over een mogelijk congres in Nederland met buitenlandse zakelijk bezoekers, moet nog verder worden getoetst.

Duurzame energie is een verbindend thema in vele gebieden. Onder andere de regionale ontwikkelingsmaatschappijen **NOM, Impuls Zeeland en Rotterdam Partners en de RVO** focussen op duurzame energie, waaronder offshore energie en aandacht voor hydrolizers op zee. Overzicht van deze inzet ligt bij Trade and Innovate NL (TINL), het door RVO gecoördineerde netwerk van de regionale ontwikkelingsmaatschappijen en de mainports Amsterdam, Rotterdam

en Brainport Eindhoven, die publieke inzet op buitenlandse markten op elkaar afstemmen. Vele nationale partijen zijn met de (ook beleidsmatige) ambitie bezig om waterstofoplossingen te ontwikkelen. Nederland kan sterk worden in de opslag van waterstof. Het is dan ook nuttig als NBTC de betrokken regionale ontwikkelingsmaatschappijen kent.

De RAI is de spil in het verbinden van bedrijven in de Offshore Energy Exhibition. Rondom Arnhem werkt een cluster aan energieoplossingen, met voor ogen een gezamenlijk congres, waarbij betrokkenheid van NBTC wenselijk is. Dit kan wellicht uitgebouwd worden met cross-overthema's als Chemie en Hightech.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

In de huidige rol is de potentie voor NBTC groot. Op de lange termijn is de potentie minder. Kansen liggen er dan vooral strategisch, gericht op verbinding maken met meerdere initiatieven, die breder zijn dan het voorbeeld in de regio Arnhem.

- Leg contact met de TKI's van de topsector, met de vraag hoe zij denken over het belang van internationalisering. Verzoek om door te praten over mogelijke steun van de NL-partners (waaronder NBTC) bij het aantrekken van internationale economische bezoekers, of om bijvoorbeeld de unieke Nederlandse aanpak op het thema Energie internationaal te positioneren. Een inhoudelijke vraag kan zijn hoe het thema Noordzee of Water verbindend kan zijn in de aanpak van de TKI's rondom internationalisering.
- Zorg via de reguliere NBTC-aanpak voor betrokkenheid bij de inzet van regio Arnhem voor de events rondom Energie & Duurzaamheid. NBTC zou misschien coalitievorming kunnen stimuleren die breder reikt dan regio Arnhem en die tot kruisbestuivingen kan leiden tussen biobased initiatieven in Nederland (bijvoorbeeld via betrokkenheid van de topsector Chemie) met focus op Energie & Duurzaamheid.
- Zorg dat NBTC in contact komt met de regionale ontwikkelingsmaatschappijen die zich inzetten op het onderwerp Energie. Regionale organisaties zijn praktisch georiënteerd en geneigd om te denken aan platforms met bezoekers. Contact kan verlopen via TINL.

3.4 FinTech

Aansluitend bij de eeuwenoude Nederlandse handelsmentaliteit, is het nationale FinTech-ecosysteem sterk in handelsfacilitering. Nederland is hiernaast sterk in handelsoplossingen die betalingen mogelijk maken voor kapitaalmarkten en e-commerce. FinTech, met zijn vele startups, kan impact hebben op allerlei toepassingsgebieden. Denk aan Health, AgriFood, Water en andere gebieden.

Het Nederlandse FinTech-cluster organiseerde in 2022 voor de vijfde keer de Amsterdam FinTech Week XFW. Doel van dit community-evenement is mensen bij elkaar te brengen die geïnteresseerd zijn in innovaties in financiën en in de impact van technologische ontwikkelingen op de markt. Door leden uit de achterban van het cluster worden side-events georganiseerd en er wordt internationaal publiek geworven. De FinTech-week kan bijdragen aan het internationaal op de kaart zetten van Amsterdam en Nederland. Er is samenwerking met de gemeente Amsterdam en er is contact met RVO en NFIA.

Het Holland FinTech-cluster wil de Nederlandse FinTech-sector steviger op de kaart zetten en staat voor de jaren na 2022 open voor cross-oversamenwerking rondom nieuwe onderwerpen. NBTC zou betrokken kunnen zijn in de voorbereiding van een volgend congres. De locatie staat al vast: Amsterdam.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

De potentie voor NBTC om bij FinTech betrokken te zijn, is gemiddeld. Wellicht is een korte rol een optie, want er is al een bestaand event.

- **Neem contact op met het FinTech-cluster en bespreek hoe NBTC kan bijdragen aan het al geplande event en aan de doelstelling van de FinTech-week in 2023. Bijvoorbeeld door een side-event mee te helpen invullen.**
- **Check of het cluster al samenwerkingen heeft met RVO, NFIA en Nuffic en bespreek hoe FinTech gezamenlijk gepositioneerd kan worden.**
- **Bied aan om de toepassingsgebieden van FinTech te betrekken. Bijvoorbeeld door dit te agenderen bij de secretarissen van de topsectoren van EZK.**

3.5 Creatieve Industrie

CreativeNL is de internationaliseringsportal van de topsector Creatieve Industrie (Creative Industries), die kennisgedreven creatieve professionals stimuleert om in het buitenland te ondernemen en die hen onder de aandacht brengt van buitenlandse opdrachtgevers. CreativeNL werkt nauw samen met **CLICKNL**, het TKI van de topsector Creatieve Industrie.

Waarom naar het buitenland gaan als je buitenlandse partijen al bij elkaar hebt tijdens Nederlandse sleutevents die inzetten op de combinatie van creativiteit, innovatie en maatschappelijke vraagstukken? Relevante beurzen en vakconferenties (b2b en b2c) voor de Creatieve Industrie waar NBTC wellicht steun aan kan bieden zijn het **Amsterdam Dance Event**, **Eurosonic Noorderslag**, de **Immersive Tech Week** en de **Dutch Design Week**.

De Dutch Design Week in Eindhoven is het grootste Nederlandse designevent waar internationale bezoekers op afkomen, waaronder veel zakelijke en ambtelijke bezoekers. Veel partijen uit de creatieve sector maken gebruik van de Dutch Design Week als platform en het is een zakelijke ontmoetingsplek bij uitstek.

De Dutch Design Week is dé plek voor toonaangevend ontwerpend Nederland om zich te presenteren aan een (internationaal) publiek. De Dutch Design Week profileert zich via de maatschappelijke uitdagingen (SDG's) met bijvoorbeeld een Embassy of Health, Security en Circularity. Alle activiteiten worden geprogrammeerd op locaties verspreid over de stad Eindhoven.

CreativeNL programmeert een eigen vakconferentie tijdens de Dutch Design Week: CreativeNL Live, gericht op drie focuslanden: Duitsland, de Verenigde Staten en China. Een inkomende missie van Duitse bezoekers was in 2022 gedurende drie dagen betrokken bij het thema Social Innovation. Een aantal Duitse gasten was genodigd als spreker.

Immersive Tech Week

De topsector Creative Industries ontwikkelt met CLICKNL een plan waarin **Immersive Content** als Nederlandse sterkte wordt benoemd. In 2023 nemen we deel aan de Immersive Tech Week. Op een later moment zou een eigen conferentie in Nederland, gericht op **content creation and delivery** (bijvoorbeeld onder de noemer 'Connected Realities') een mooi middel zijn om blockchain, artificial intelligence en media/gaming/XR communities bij elkaar te brengen. Het zou een podium geven om vanuit deze ecosystemen de krachten te bundelen en internationaal te presenteren.

Nederland is sterk in gaming en in opleidingen rondom gaming. Nederlandse gamingontwerpers hebben bijvoorbeeld bijgedragen aan de wereldbekende game Horizon Zero Dawn. En de branche-organisatie Dutch Games Association presenteert zich geregeld op de Gamescom in Keulen, de grootste gamingbeurs in Europa. Er was sprake van een wens om specifiek op het thema Serious Gaming ook in Nederland een congres of beurs te organiseren voor een internationaal publiek. De uitdaging ligt in de samenwerking tussen de diverse bedrijven, die ook elkaars concurrent kunnen zijn. De tijd lijkt nog niet rijp.

Creativiteit, toepassingsgebieden en cross-overs

CreativeNL wil een gidsfunctie vervullen wat betreft onderwerpen in de Nederlandse creatieve industrie die gekoppeld zijn aan circulariteit en maatschappelijke innovatie / maatschappelijk design. Nederland is goed in het bedenken en maken van duurzame oplossingen voor de problemen van morgen en komt regelmatig met innovaties van wereldformaat. De topsector Creative Industries onderbouwt dan ook de belofte 'Solving Global Challenges Together'. Hierbij wordt vooral nadruk gelegd op nieuwe materialen, zoals in duurzame mode.

In deze sector moeten (in Europees verband) steeds meer standaarden komen, regelgeving. Dit betekent aandacht voor en kennisdeling over nieuwe productieprocessen, nieuwe ketens en processen. Hier ligt een kans voor cross-overs. Denk aan AgriFood (rondom de WUR en in omgeving Arnhem, de fashionregio van Nederland) en aan aandacht voor circulair ontwerp in de productieketen van de mode. In het gedeelte over Energie wordt het streven van Arnhem genoemd, gericht op Duurzaamheid, alsmede een serie evenementen. CreativeNL start in 2023 met een aanpak. Getoetst wordt ook of er wensen zijn in Duitsland, de Verenigde Staten of China rondom het delen van kennis over nieuwe materialen. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een summit met internationale sprekers in Nederland.

De steden Rotterdam en Eindhoven bundelden de krachten met onder meer NBTC en nodigden andere partijen uit om aan te sluiten bij de beweging New Dutch. CreativeNL is het aanspreekpunt voor het onderwerp creatieve industrie.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

De potentie is groot, op diverse vlakken. Maar er is niet voldoende potentieel voor het opstarten van een geheel nieuw event. NBTC heeft al een nauwe relatie met de Dutch Design Week en met curatoren. New Dutch ging van start tijdens de Dutch Design Week van 2022. Zowel de Dutch Design Week als platform, als New Dutch als beweging kunnen benut worden om meer internationale bezoekers naar Nederland te trekken.

- Betrek CreativeNL bij New Dutch. Bezie of er ruimte is voor een bestuurs- of ambassadeursfunctie; in de programmering, als partnerschap en/of in de vorm van co-branding. Bespreek voorbeelden die uit zouden kunnen groeien tot nieuwe Nederlandse iconen. Benut content van CreativeNL.
- Verzoek de Dutch Design Week in kaart te brengen welke zakelijke internationale bezoekers (gremia) de editie van 2022 bezochten en wat hun interesse is. NBTC kan de informatie screenen en samen met CreativeNL bezien welke zakelijke bezoekers uit Duitsland, de Verenigde Staten en China interesse hebben in welke onderwerpen.
- Werk met CreativeNL aan momentum om internationale bezoekers naar Nederland te trekken.
- Denk mee bij de opzet van CreativeNL Live tijdens de Dutch Design Week van 2023 voor het uitnodigen van internationale bezoekers naar Nederland, specifiek zakelijk bezoek uit de landen Duitsland, de Verenigde Staten en China.
- Het thema fashion en nieuwe materialen kunnen verbindende factoren zijn om internationale bezoekers naar Nederland te nodigen. Geef regio Arnhem (waar ook Energie & Duurzaamheid een thema is) een rol, betrek creatieve partijen en focus op internationale contacten, bijvoorbeeld over de grens met Duitsland. De vorm kan een summit in Nederland zijn met internationale sprekers.
- Pols de organisatoren van Amsterdam Dance Event en Eurosonic Noorderslag en bespreek de mogelijke meerwaarde van advies van NBTC bij de organisatie van de Immersive Tech Week 2023.
- De Creatieve Industrie kan baat hebben bij positionering en beeldvorming via NBTC. NBTC heeft een groot netwerk en kan helpen doelgroepen te benaderen die nog niet van het belang van creativiteit doordrongen zijn.

3.6 Life Sciences & Health

Nederland is sterk in ontwikkelingen als *organ-on-a-chip* en *cell and gene therapy and manufacturing*. Organ-on-a-chip ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld geïntegreerd in het Nederlandse NXTGEN HIGHTECH-programma. Dit is een cross-over tussen de topsectoren Life Sciences & Health en Hightech Systemen en Materialen, die steun toegezegd heeft gekregen vanuit het Nationaal Groeifonds. Er zijn mogelijkheden tot samenwerking met innovatielanden uit de Europese top 5, met een focus op internationale activiteiten. Wellicht kan NBTC hierin een rol vervullen.

Specifiek op de Nederlandse sterktes rondom **organ-on-a-chip** ontwikkelingen zou NBTC betrokken kunnen zijn bij professoren die vanuit diverse kennisinstellingen wereldwijd betrokken zijn bij internationale congressen die worden georganiseerd met onder andere Europese gelden. Te denken valt aan de Technische Universiteit Eindhoven. Een meerdaags wetenschappelijk congres over het onderwerp organ-on-a-chip vond met Europese funding plaats op de TU/e in Eindhoven in mei 2022. Het is goed denkbaar dat een volgend congres omtrent organ-on-a-chip plaatsvindt in Nederland en dat het ecosysteem wordt uitgebreid. Hiervoor zullen diverse internationale bijeenkomsten worden georganiseerd. NBTC kan bezien of er een rol mogelijk is. Het kan echter zijn dat de sector meelift op congressen die in buitenlandse handen zijn en dat Nederland niet zelf penvoerder zal zijn.

Specifiek voor de Nederlandse sterkte **cell and gene therapy and manufacturing** is er wereldwijd een enorm marktpotentieel. Het Nederlandse doel is het creëren van een infrastructuur, een soort onestopshop rondom dit onderwerp. Er is al een fabriek in het westen van Nederland, dus ook het bedrijfsleven ziet de potentie. Er is een samenwerkingsmogelijkheid met de top 5 van Europese innovatielanden. De bundeling van activiteiten trekt kapitaal aan. Een congres in Nederland zou tot de mogelijkheden kunnen behoren om deze ontwikkeling een duw te geven.

De **eventsagenda van het TKI** van de topsector Life Sciences & Health (Health-Holland, LSH) geeft een breed overzicht van onderwerpen waarover in Nederland gesprekken worden gevoerd. Lees voor meer informatie de bijlage over het onderwerp Life Sciences & Health. Kanttekening is dat er niches en onderwerpen zijn in dit gebied, die niet benoemd zijn in dit rapport.

De Life Sciences & Health-sector presenteert zich veel in het buitenland. Opgemerkt werd dat bedrijven niet zozeer zitten te wachten om zich te presenteren op platforms gericht op cross-overs met andere domeinen. Ze doen business in een bepaald domein en richten zich op dat specifieke netwerk. Ook werd opgemerkt dat het organiseren van een compleet nieuw congres over cross-overs met Health binnen Nederland niet direct toegevoegde waarde zou hebben, om praktische

redenen. De Europese agenda van de internationale Life Sciences & Health-wereld telt veel verschillende activiteiten en iedereen vist in dezelfde vijver van betalende bezoekers en goede sprekers. Een advies uit de sector was: voeg hier in Nederland niet iets aan toe, maar versterk wat er al is. Een voorbeeld: vanuit de topsector Life Sciences & Health en een partij als de Taskforce Health Care wordt jaarlijks een bredere activiteit georganiseerd in Nederland, waarbij opinie-makers worden genodigd uit voor Nederland belangrijke landen. World of Health Care is een groot netwerkevent. Het Health~Holland Visitors Programma 2022 is reeds door de sector in kaart gebracht. Het versterken van een dergelijk event zou nuttig zijn.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

Het potentieel om op korte termijn een nieuw Health-congres in Nederland op te starten, specifiek voor zakelijke en kennisgerichte internationale bezoekers, is klein. Wereldwijd hebben partijen in dit domein zicht op dezelfde congressen en vissen ze als het ware in dezelfde vijver. Internationale partijen kunnen kiezen uit een groot aanbod aan congressen.

De potentie voor NBTC in de huidige rol, zoals het naar Nederland halen van congressen in de Health-sector, blijft uiteraard onverminderd groot.

- **Bezie of het bestaande event Health~Holland Visitors door NBTC gesteund zou kunnen worden.**
- **Houd de cross-over met Logistiek in de gaten via de contactpersoon van de topsector Logistiek.**
- **Monitor doorlopend de ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en zorg - en hiermee de kansen voor Nederland om zelf een conferentie te houden.**

3.7 Hightech Systemen & Materialen

De Nederlandse Hightech is cruciaal voor andere domeinen, waaronder Automotive, Luchtvaart, Ruimtevaart, Semicon, AgriFood, Water en Life Sciences & Health. Sleuteltechnologieën als nanotechnologie, fotonica en artificial intelligence zijn hierin onmisbaar. Het Hightech-bedrijfsleven ontwikkelt zich in rap tempo. Mede met oog op duurzaamheid is er steeds meer samenwerking tussen partijen in de sector en de diverse toepassingsgebieden. Denk aan het belang van lichtgewicht materialen in de luchtvaart en automotive en aan cross-overs tussen Hightech en Life Sciences & Health, en Hightech en Chemie met focus op duurzame energie (zie de andere paragrafen). Omdat veel ontwikkelingen aan de vooravond staan van een internationale doorbraak, zijn er kansen voor meerdere congressen in Nederland, waar vooral onderzoekinstellingen zich voor inzetten.

Hightech-subsectoren zijn specifieke ecosystemen met een internationale focus. Semicon en fotonica zijn voorbeelden van sectoren die altijd gericht zijn op cross-overs. De semicon-sector bijvoorbeeld, neemt jaarlijks deel aan een presentatie op zo'n vier internationale semicon-beurzen (Duitsland, Taiwan, Korea, Japan, etc.) waar alle partijen uit de semicon-sector wereldwijd samenkomen. De penvoerder is HighTechNL. Fotonicabedrijven die in hun internationale vakgebied willen functioneren, presenteren zich op de SPIE Photonics West-bijeenkomst in San Francisco. Hun penvoerder is de brancheorganisatie PhotonicsNL.

Omdat de Hightech-sector op de internationale markt is gericht, neemt Nederland qua hightechpresentaties vooral deel aan buitenlandse platforms. De bijeenkomsten die wel binnen Nederland worden georganiseerd, zijn altijd in handen van specifieke hightechbranches en gaan over een specifiek onderwerp van de branche.

Het TKI van de topsector Hightech Systemen & Materialen (Holland High Tech) bepaalt de nationale sectorbijeenkomsten en de programmering: de topsector heeft in het najaar een jaarlijks congres voor alle betrokken hightechbranches. In dit document gaan we niet in op specifieke bedrijven en hun eventuele bijeenkomst in Nederland. Een sterk hightechbedrijf alleen zal geen congres in Nederland organiseren voor een brede groep internationale bezoekers, maar alleen voor hun eigen leveranciers en klanten, zoals bijvoorbeeld ASML dit doet.

De brede Hightech-sector kent een aantal groeifondsvorstellen waarvoor budgetten zijn toegekend en waarvoor internationale plannen worden geformuleerd. Waar groeifondsvorstellen worden gehonoreerd, zijn een penvoerder, een samenwerkingsverband en een budget.

De Nederlandse luchtvaartsector heeft bijvoorbeeld een gehonoreerd groeifondsvorstel **'Duurzame Luchtvaart'** en

is internationaal gericht. Om internationale partners en doelgroepen te ontmoeten, reist men in deze sector vooral naar het buitenland. Denk aan Toulouse, de regio rondom Airbus, waar Nederland toeleverancier van is en waarmee het een Memorandum of Understanding heeft.

Er is maar één beursplatform dat eenmaal in de paar jaar plaatsvindt in Nederland: de MRO. MRO staat voor Maintenance, Repair and Overhaul. De organisator van MRO Europe is het Amerikaanse Aviation Week Network (AWN). MRO Europe is de belangrijkste vakbeurs in Europa op het gebied van onderhoud, reparatie en revisie binnen de commerciële luchtvaartindustrie. De conferentie en beurs in RAI Amsterdam bieden professionals de mogelijkheid elkaar te ontmoeten, kennis te vergaren en *best practices* te delen.

Het programma **NEXTGENHIGHTECH** is een gehonoreerd groeifondsvorstel. Met het doel kennisvermeerdering zal het programmabureau in Nederland bijeenkomsten organiseren met de Nederlandse triple helix partners. Nog besloten wordt of en wanneer internationale gasten genodigd worden. Men reist bij voorkeur naar de landen waar de beoogde klanten en kennispartners zijn. In samenwerking met **HighTechNL** ontwikkelt het programmabureau in 2023 de internationaliseringsplannen. NBTC kan een vinger aan de pols houden. Het gaat om cross-overs, met innovaties rondom Energie, Biomedica en Semicon.

Fotonica is een sleuteltechnologie voor allerlei toepassingsgebieden. Het Nederlandse fotonicacluster heeft een gehonoreerd groeifondsvorstel. De penvoerder is **het cluster PhotonDelta**. Dit cluster overweegt om een groot congres en/of beurs in Nederland op te zetten voor Europese bezoekers. PIC SUMMIT Europe moet het grootste event wereldwijd worden voor geïntegreerde fotonica, met focus op toepassingen in de domeinen Automotive (emissieloze mobiliteit), AgriFood, de medische sector en ook satellietcommunicatie. Binnen dit concept wordt in 2023 of daarna een geïntegreerde fotonicabeurs beoogd in Nederland voor Europese bezoekers, qua grootte vergelijkbaar met één hal in Laser München. Voor dit internationale event is een triple helix samenwerkingsverband nodig, een kans voor NBTC om betrokken te zijn.

Op **ruimtevaartgebied** is Nederland niet alleen goed in meetinstrumenten die we in de ruimte brengen, zoals het instrument TROPOMI, maar ook in de vertaling van data uit satellieten voor toepassingen op aarde. Het gaat dan over cross-oversamenwerking met domeinen als landbouw (het in kaart brengen van precisielandbouw en CO₂- en stikstofuitstoot), ruimtelijke ordening (kunnen zien hoeveel lege plekken er zijn op parkeerterreinen, monitoring van zonnepaneelvelden, bewaking van infrastructuur) en mobiliteit (denk aan navigatiesystemen en positie- en snelheidsbepaling overal op aarde).

Er zijn steeds meer startups rondom de **NL Space Campus** in Noordwijk aan Zee. Deze locatie, met zowel ESTEC (van de European Space Agency) als het Galileo Reference Center (voor het ruimtevaartprogramma van het Agentschap van de Europese Unie), wordt het kruispunt voor businesskennis en maatschappelijke toepassingen van ruimtevaart. De ruimtevaartsector heeft **The Space Week** als outreachevent met een zeer diverse programmering en zet dit jaarlijks voort. Een contactpersoon bij de NL Space Campus sprak de wens uit om **The Space Week** in Nederland uit te breiden en verschillende toepassingen van ruimtevaartelementen en -data in Nederland jaarlijks te delen met (inter) nationale zakelijke gasten, naast het grote publiek. Deze campus staat open voor een gesprek met NBTC.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

Het potentieel voor NBTC om betrokken te zijn bij de volgende ontwikkelingen kan vrij groot zijn:

- **Neem contact op met NL Space Campus en de startup accelerator ESBIC op het campusterrein om te bezien of en hoe het cluster uitgebreid kan worden, ook naar andere sectoren. Bespreek ook het uitbouwen van The Space Week door NL Space Campus met internationale contacten breder dan ESA-betrokkenen.**
- **De PIC SUMMIT Europe wil graag afstemming met NBTC om ondersteuning van NBTC te bespreken bij het organiseren van een congres.**

3.8 Chemie

Nederland wil transformeren naar een duurzame toekomst en de Nederlandse overheid wil dat ons land in duurzaamheid meer voorop gaat lopen. Dit geeft stimulans. Een aantal voorbeelden:

- Het nieuwe samenwerkingsverband Brightsite (de publiek-private samenwerking tussen Sitech Services, TNO, Maastricht University en Brightlands Chemelot Campus) in Limburg geeft een impuls aan de ontwikkeling en commerciële toepassing van innovatieve technologieën die nodig zijn om de klimaatdoelstellingen te realiseren. Er is een verbinding met hightech. Een voorbeeld van Brightsite is een project rondom elektrificatie en plasma-technologie, dat internationaal aandacht heeft. Hiernaast gaat het om de grondstoffentransitie als onderdeel van de grotere industriële transitie, die uiteraard ook duurzame energie omvat. Denk aan plastic en kunstmest; internationaal belangrijk in de wereldvoedselproductie. NBTC kan in de gaten houden welke bijeenkomsten in Nederland **Brightsite** in de komende jaren overweegt te organiseren met het brede cluster en internationale partners.
- Jaarlijks in september wordt in Nederland het wetenschappelijke chemiecongres CHAINS georganiseerd. Ruim 1.500 chemici uit wetenschap en industrie komen hier samen. De **topsector Chemie** richt zich met CHAINS op de wetenschappelijke doelgroep in de chemie. Kennisdeling is een van de oogmerken. Ook vertegenwoordigers van R&D-afdelingen van bedrijven en internationaal opererende organisaties zijn aanwezig.
- In augustus 2023 wordt CHAINS georganiseerd samen met de **IUPAC**, het grootste wereldwijde chemiecongres, in samenwerking met beroepsvereniging **KNCV**. De topsector Chemie heeft het plan een summit aan het event te koppelen over grondstoffen voor de energietransitie, circulariteit en de rol van de innovatieve chemie. TNO voert momenteel een onderzoek uit met internationale data. De komende maanden wordt de opzet van de summit besproken. De doelgroep is internationaal.
- **EFIB** is Europa's belangrijkste kennisevenement omtrent industriële biotechnologie en bio-economie. EFIB vond in 2022 plaats in Vilnius onder de titel «Next generation economies: Industrial biotechnology for a sustainable society». Nederland was nauw betrokken. Het event is gericht op de innovatie en commerciële levering van industriële biotechnologie en bio-economie.

EFIB omvatte een preconferentie wetenschapssymposium, 'Gene Editing – From Research to Industry', gevolgd door een tweedaags forum waarin werd besproken hoe industriële biotechnologie bijdraagt aan het transformeren van sectoren en inspeelt op de keuzes en behoeften van de consument. EFIB is in handen van Europa Bio, de Europese vereniging van alle nationale biotechbrancheverenigingen in de Europese Unie. EFIB vindt ieder jaar plaats in een ander EU-land.

- **HollandBio** heeft EFIB 2023 in concurrentie met andere kandidaat steden naar Nederland, weten te halen. ChemistryNL (topsector Chemie) ondersteunt dit evenement, dat plaatsvindt in Rotterdam. Onderwerpen zullen variëren van startups met transformatieve technologie tot multinationale producenten die opschalen om te voldoen aan de wereldwijde vraag naar duurzame en nieuwe producten in verschillende sectoren. Ook de toeleveringsindustrie is betrokken, inclusief onderzoekers, beleidsmakers, de academische wereld, regelgevers, wereldwijde organisaties en lokale leiders die het kader vormen voor een duurzame samenleving. Volgens HollandBio is Nederland potentieel koploper in Europa op deze gebieden en hebben we alles in huis om dé Europese biotech hub te worden.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

De potentie voor NBTC om betrokken te zijn bij de genoemde evenementen is gemiddeld. De verantwoordelijke organisaties achter de genoemde congressen staan in hun kracht. Bezien zou moeten worden in welke zin NBTC in een kern-team betrokken kan worden.

- [Contacteer de organisaties KNCV en ChemistryNL over het CHAINS congres in 2023.](#)
- [Contacteer HollandBio over het EFIB congres in 2023.](#)

3.9 Logistiek

Samen met ondernemers, overheden en onderzoeksinstituten werkt de topsector Logistiek aan de ambitie voor 2050: een concurrerende en emissievrije logistiek in Nederland.

Om deze ambitie waar te maken stelde de topsector Logistiek een uitvoeringsprogramma op. In dit programma worden activiteiten ontplooid langs vier toepassingsgebieden en zeven thema's. De topsector Logistiek heeft met het TKI Dinalog, Connekt en Nederland Distributieland (NDL) een belangrijke visie voor ogen. Nederland is toonaangevend in logistiek. Onze kennis en kunde en onze ligging en situering maken Nederland tot een aantrekkelijke locatie. We hebben de wereld veel te bieden aan innovatieve logistieke oplossingen. Logistiek is bovendien onmisbaar voor andere sectoren, zoals zorg, voedsel en de maakindustrie. Logistiek is randvoorwaardelijk voor andere toepassingsdomeinen en cross-oversamenwerking ligt voor de hand.

Rotterdam Partners en Rotterdam Ahoy hebben regelmatig focus op het onderwerp Logistiek. De locatie van Rotterdam als grote havenstad speelt hierin een rol. Transport en Logistiek is een bestaande logistiekbeurs in Rotterdam. De nationale programma's van RVO en I&W stimuleren die uitvoering. LIOF en Rotterdam Partners richten zich samen met bedrijven in Papendrecht en Sliedrecht op Logistiek en Maritieme oplossingen. Rotterdam Ahoy is betrokken als locatie.

De topsector Logistiek benoemt kansen om cross-overs te maken met andere sectoren en met de internationale ambities van de sector en zijn stakeholders. Met het ontwikkelen van een 'Week van de Logistiek' zou Nederland een bijdrage kunnen leveren aan de internationale ambities van topsector Logistiek. **Nederland Distributieland (NDL)** is aanspreekpunt. De cross-overs met andere domeinen zijn van belang. Denk aan de inspanningen in de Life Sciences & Health-sector voor het efficiënt distribueren van coronavaccins. Of van de vele verplaatsingen in de ketens van AgriFood (AgroLogistiek).

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

De potentie voor NBTC om betrokken te zijn is vrij groot.

- Toets via het aanspreekpunt bij NDL het draagvlak in de sector op dit moment voor samenwerking rondom de organisatie van een Week van de Logistiek.
- Breng, gezien de mogelijke cross-oververbindingen, gezamenlijk in kaart welke andere sectoren baat zouden hebben bij een Week van de Logistiek. De verbindingen reiken van ICT tot Water & Maritiem en van Blockchain tot AgriFood (AgroLogistiek). Duurzaamheid kan een verbindende factor zijn.
- Bezie welke regionale partijen, branches, congreslocaties en DMO's betrokken zouden kunnen worden.

3.10 ICT en aanpalende onderwerpen

Focusonderwerpen op het gebied van ICT-kennis en -innovatie zijn Quantum Delta en de sleuteltechnologieën artificial intelligence (AI) en blockchain. Het TKI van de topsector ICT is **Dutch Digital Delta (DDD)**. Met DDD hebben Quantum Delta en de vakgebieden AI en blockchain ieder een eigen coalitie gevormd. Deze onderwerpen omvatten ontwikkelingen die onze economie zullen bepalen.

Quantum Delta is de coalitiepenvoerder van de groep nationale partijen rondom quantum innovaties. Deze partijen creëren een ecosysteem voor quantum innovatie, voor het op de markt brengen van quantum computers, -netwerken en -sensoren. Quantum Delta heeft een gehonoreerd groeifondsvoorstel met budget voor innovatie en kennisdisseminatie. De organisatie is internationaal gericht, onder meer op kansen in Frankrijk. De wens is dat de jaarlijkse Quantum-conferentie in Nederland zich in 2023 ook richt op het aantrekken van internationale bezoekers, met een programmering waarmee Nederland zich internationaal positioneert. Dit is een van de groeifondsvoorstellen met internationale opschaling, waarin NBTC een rol zou kunnen vervullen. Quantum Delta staat open voor een gesprek.

De **NL AI Coalitie (NL AI C)** is penvoerder van de artificial intelligence partijen in Nederland en heeft een gehonoreerd groeifondsvoorstel. De NL AI C beoogt met meerdere internationale AI-gremia samen te werken. Want AI is overal ter wereld een hot topic. In de Verenigde Staten vindt een AI-wetenschapsconferentie plaats. AI-systeemtechnologie heeft grote impact op bedrijfssectoren en de maatschappij.

AI is geen doel op zichzelf, maar een krachtig middel om onze internationale concurrentiepositie te kunnen behouden en uitbouwen en economische en maatschappelijke vraagstukken op te lossen. AI is een thema dat raakt aan vele andere thema's en is belangrijk in toepassingsgebieden als Health en Automotive. De voortvarendheid waarmee Nederland nu rondom de inzet van AI handelt en een positie inneemt ten opzichte van ontwikkelingen in Azië en de Verenigde Staten, bepaalt de mate van controle over onze toekomst en de samenleving.

NL AI C gaf aan dat de onderlinge samenwerking van organisaties in de coalitie nog jong is. Duidelijk moet worden waar de Nederlandse AI-bedrijven echt goed in zijn; relatief kan die positie nu goed zijn ten opzichte van het buitenland, maar wellicht nog onvoldoende om een compleet Nederlands congres met buitenlandse bezoekers te organiseren. De AI-onderwerpen waar Nederland zich mee afficheert, werden in oktober 2022 eerst ingebracht in de World Summit AI (WSAI, die in buitenlandse handen is). NL AI C had hier met RVO een module met Nederlandse AI-startups en onder meer aandacht voor mensgerichte AI, rondom ethische, juridische en gemeenschapsvraagstukken. EZK werkte hieraan mee.

AI-ontwikkelingen gaan dusdanig snel dat NBTC zou moeten blijven monitoren of er in de toekomst een wens is tot een puur Nederlandse conferentie, bedoeld voor zakelijke buitenlandse bezoekers. Een nationaal event dat al door Nederlandse partijen georganiseerd wordt, is de AI Parade. Deze reist langs elf provincies om met inwoners de impact van AI bespreekbaar te maken.

De **Dutch Blockchain Coalitie** is penvoerder voor Nederlandse blockchainpartijen en richt zich steeds meer op internationale samenwerking. Blockchain is belangrijk voor diverse toepassingsgebieden, waaronder Logistiek. Samen met Havenbedrijf Rotterdam, Blocklab, Rabobank, Hoogwegt, diverse Nederlandse overheidsorganisaties en counterparts uit Singapore werkt Dutch Blockchain Coalition aan de Global Showcase Digital Transfer of Ownership of the Bill of Lading. Doel van dit traject is om een volledig papierloze, wettelijk erkende overdracht van eigendom te realiseren op basis van een verhandelbare digitale Bill of lading (e-BL). Dit in combinatie met verregaande digitalisering en automatisering van de benodigde documentenstroom en financiering van de onderliggende goederen. De e-BL kan in de nabije toekomst zorgen voor grote besparingen in logistieke ketens, uitbreiding van de wereldhandel en versterking van de concurrentiepositie van Nederland. Rotterdam is de zeehaven van Europa, dus we kunnen waardevolle ervaringen delen. Wellicht is een conferentie met internationale zakelijke bezoekers in de toekomst een mogelijkheid.

Kansen voor Nederland in relatie tot NBTC

De potentie om als NBTC betrokken te zijn, is laag, want de wensen om binnen Nederland een eigen conferentie te organiseren, verschillen per coalitie. De kans dat er daadwerkelijk besloten wordt om als cluster in Nederland een conferentie met internationale bezoekers te organiseren hangt samen met de timing en met de volwassenheid van een betreffend cluster. Kansen zijn er echter wel degelijk.

- **Contacteer de Quantum Coalitie om te bespreken hoe NBTC ondersteuning kan bieden bij een congres in Nederland met internationale bezoekers in 2023.**
- **Zoek contact met de Dutch Blockchain Coalitie als er eenmaal contact is met de topsector Logistiek over de mogelijke organisatie van een Week van de Logistiek.**

4. Conclusies

Hoe meer Nederland zelf beschikt over bewijsvoering, wetenskennis en themakennis, hoe kansrijker het is om verbindingen te leggen tussen onderwerpen; cross-overs om maatschappelijke uitdagingen samen aan te gaan EN om internationale bezoekers voor uitwisseling naar business- en kennisevents in Nederland te trekken.

In de gesprekken met sectoren, diverse gremia, landelijke en regionale overheden en andere partijen wordt gesteld dat congressen, conferenties of beurzen in Nederland voor internationale bezoekers – in triple helix samenwerking – een goede drager zijn voor kennisdisseminatie. Ook fungeren ze als stimulans voor handel en andere zakelijke contacten met internationale partijen. Congressen in Nederland zijn dragers voor een meerjarig publiek-privaat proces. En ze zijn complementair aan de marktwerkingsplannen van topsectoren in het buitenland.

Samen een congresplatform in Nederland bouwen om kennis te delen is goed voor het regionale, nationale en internati-

onale verdienvermogen van sectoren en draagt bij aan de internationale concurrentiepositie van Nederland. Bijvangst: vanuit een tijdelijke coalitie een moment bepalen voor een congres of andere bijeenkomst, dwingt betrokken triple helix partijen om beter samen te werken rondom relevante thema's. Dit proces zal onderlinge kennisuitwisseling en innovatieprocessen in Nederland zelfs stimuleren.

Als uitgangspunt werd benoemd dat wanneer Nederland interessante onderwerpen weet te agenderen via een congresvorm, er altijd internationale bezoekers zullen zijn. Het gaat hierbij om internationale partijen die willen investeren in Nederland en zaken willen doen met Nederlandse partijen. Maar het betreft ook internationale particulieren, die in Nederland willen komen studeren en werken en hun gezin meenemen om in Nederland te komen leven. Nederland heeft internationaal een positief en innovatief imago. Nederland is bovendien een aantrekkelijke plaats om te vertoeven (en om een conferentie te bezoeken). Dit aanzuigefect van Nederland kan worden meegewogen.

Belangrijkste conclusies:

- De maatschappelijke uitdagingen waar de wereld voor staat op het gebied van gezondheid, energie, mobiliteit, veiligheid en klimaat (en de Sustainable Development Goals) blijken keer op keer te vragen om cross-overoplossingen vanuit diverse sectoren. Ze vragen ook om sociologische denkkraft en een nieuwe en creatieve ondernemende manier van kijken. Cross-overs van domeinen bieden de meeste kansen om in Nederland conferenties te organiseren waar relevante internationale zakelijke bezoekers op afkomen.
- Om in deze tijden van polycrisis daadwerkelijk transities te stimuleren en te omarmen moeten Nederlandse sectoren en domeinen nauwere samenwerking aangaan. Het is belangrijk dat Nederland denkt over de vereiste systeemveranderingen. En dat vervolgens vanuit innovaties - vanuit de kracht van relevante sectoren – een invloedrijke rol in kan worden genomen in internationale waardeketens.
- Cross-oversamenwerking tussen sterke sectoren in Nederland is een manier om missiegedreven opgaven te tackelen op effectieve wijze. Businesssevents in Nederland met internationale bezoekers zijn hierbij momenten om het Nederlandse missiegedreven beleid te stimuleren.
- Nederlandse topsectoren zijn soms al actief in cross-oversamenwerkingen, maar nog niet vaak genoeg ten behoeve van oplossingsrichtingen voor global challenges. Juist hiervoor is de noodzaak tot lateraal denken en samenwerken groot. Drie topsectoren bundelden reeds de krachten: AgriFood, Life Sciences & Health en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen (zie paragraaf AgriFood). Een ander voorbeeld zijn de hightech sleuteltechnologieën voor de toepassingsgebieden Health (biomedica), emissieloze Mobiliteit, Veiligheid, AgriFood, Water etc. De topsector Logistiek denkt na over samenwerking met andere sectoren en het delen van kennis tijdens een conferentie in Nederland. Bij dit soort ontwikkelingen kan NBTC een rol vervullen.
- Een congres is succesvol als de businesscase klopt, maar bovenal als de programmering juist is en de doelstelling helder. Dit vereist nauwe samenwerking tussen partijen onderling. Maar de uitvoerende organisaties in een sector, de brancheverenigingen, zijn van oudsher thematisch georganiseerd. En er zijn weinig tot geen branches of penvoerders die zich met cross-oversamenwerking bezighouden en hier door hun leden voor worden betaald. Juist in dit tijdsgewricht echter, blijken sectoren overtuigd van het belang van samenwerking op cross-overonderwerpen. De urgentie om samen oplossingen te vinden voor maatschappelijke opgaven en dit in een congresvorm open te leggen, kan dus gestimuleerd worden.
- Een kanttekening: voorkomen moet worden dat de term ‘cross-overs’ te veel verwachtingen schept voor mogelijke samenwerking. Leidend is de drijfveer van bedrijven om een congres met internationale bezoekers te organiseren; niet de wens van de overheid, een topsector zonder uitvoeringsorganisatie, of een individuele kennisinstelling. In een toepassingsdomein als Life Sciences & Health bijvoorbeeld, vinden bedrijven die op buitenlandse platforms gericht zijn juist de puur themagerichte congressen belangrijk. De marktvrage en de focus op een thema blijven bestaan, ook los van een idealistische wens om samen met andere sectoren oplossingen te entameren.
- Via groeifondsgelden zet Nederland in op ondersteuning van innovaties (en soms cross-overs). In een aantal clusters wordt op deze wijze nagedacht over de juiste timing om een bijeenkomst met internationale bezoekers te organiseren in Nederland zelf. Gehonoreerde groeifondsvoorstellen betekenen budget en penvoerders voor internationaliseringsplannen. Ook is bepaald waarin Nederland uitblinkt en welke partijen inhoudelijk invloed hebben. Een aantal onderwerpen is benoemd in dit document. Te denken valt aan de wens van Quantum Delta voor internationale bezoekers op een jaarlijkse Quantum conferentie in Nederland.
- Thematisch liggen de beste kansen voor het opzetten van een triple helix congres in Nederland met internationale bezoekers op het gebied van Logistiek, de Creatieve Industrie en een aantal onderwerpen in Hightech. De thema's Water, AgriFood en Energie zijn dermate belangrijk in het licht van de huidige wereldwijde uitdagingen wat betreft duurzaamheid, schoon water, voedselzekerheid en grondstoffen, dat er vanwege de link met andere gebieden grote potentie is voor een conferentie in Nederland. De vele belangen betekenen echter ook een moeilijkheidsgraad. Bestaande ideeën over conferenties in de sectoren FinTech, Chemie, ICT en Life Sciences & Health lenen zich voor uitbreiding van de beoogde doelgroep met internationale bezoekers. Binnen de topsector Hightech Systemen en Materialen denkt de ruimtevaartsector na over het trekken van internationale bezoekers naar de jaarlijkse Space Week, waar het belang benoemd wordt van satellietdata voor o.a. precisielandbouw en watermanagement. Specifieke punten staan vermeld in de paragrafen per thema.
- In het proces op weg naar een congres is een regionale verbinding in de triple helix samenwerking onontbeerlijk. Een sterke sector met nationale spelers kan de wens hebben om een gezamenlijk congres te organiseren met als doel internationale zakelijke bezoekers te trekken, maar in de uitvoering op weg naar dat congres moet de link met de regio sterk zijn. Denk hiervoor aan de verbindende en kennisrol van regionale ontwikkelingsmaatschappijen, congresorganisaties en anderen.
- Naast sectorale onderwerpen, kan voor de aanzuigende werking ook rekening worden gehouden met het DNA van een regio. Een kleiner congres zou kunnen starten in een bepaalde regio of bij een bepaalde congresorganisatie - passend bij het DNA van de betreffende regio - en zou vervolgens thematisch uitgebreid kunnen worden naar andere steden.

5. Aanbevelingen

Rol NBTC

De gesprekken en interviews die voor dit onderzoek plaatsvonden, waren niet alleen belangrijk om te toetsen waar kansen voor Nederland - en specifiek voor NBTC - liggen. Ze boden ook een kans om NBTC te introduceren. Een voorwaarde voor de inzet van NBTC is commitment van alle betrokken actoren en kernleden van een team, die nodig zijn om verschillende partijen rond een thema bij elkaar te brengen. En er moet daadwerkelijk commitment van een sector of cluster zijn om op een bepaald thema - of op cross-overs van thema's - samen te werken aan het ontwikkelen van een business- of kennisevent in Nederland. Het is daarbij belangrijk dat een dergelijke bijeenkomst bijdraagt aan oplossingen voor de Sustainable Development Goals en dat het event internationale zakelijke bezoekers zal trekken.

Als het op maatschappelijke opgaves - gelieerd aan het missiegedreven innovatiebeleid en aan cross-overthema's - ontbreekt aan een trekker met budget, is het niet effectief om vanuit NBTC middelen in te zetten om rondom dergelijke onderwerpen zakelijke bijeenkomsten in Nederland trachten te entameren. Een aantal onderwerpen, zoals Water en AgriFood, leent zich goed voor cross-oversamenwerking en conferenties met internationale bezoekers, maar NBTC neemt niet de trekkersrol.

Op regionaal niveau liggen er op korte termijn (ook) kansen om nieuwe zakelijke bijeenkomsten te organiseren, gelieerd aan missiegedreven thema's waar een of meerdere regio's sterk in zijn. Dit vraagt om een dialoog met de regio's.

Voorals voor een event nog geen bestemming is gekozen, is het voor NBTC interessant om betrokken te zijn op weg naar het organiseren van een congres. Bij welke onderwerpen dit geldt, hangt af van een aantal zaken.

Onderling vertrouwen in een cluster is cruciaal, evenals vertrouwen in de rol die NBTC zou kunnen vervullen. Vertrouwen binnen een cluster is vrijwel altijd gebaseerd op de waardering van de inhoudelijke kennis van de partners in het cluster. Dit vertrouwen is een randvoorwaarde om een cluster te vormen en samen naar een conferentie toe te werken. Het bepaalt de onderlinge gunfactor.

Ecosystemen zijn landschappen met ego's en diverse (financiële) belangen van partijen, die ieder hun eigen inhoudelijke onderwerpen goed kennen. Marktgerichte clusters hebben niet zomaar de wens om een relatief onbekende partij als NBTC toe te laten in hun netwerk. Maar ze zijn wel nieuwsgierig, ontvangen graag hulp en verbreden graag hun netwerk. Als NBTC betrokken zou willen zijn, is dit dus een belangrijk (psychologisch) punt van aandacht. De kunst zal zijn om als NBTC niet over te komen als een overheidspartij met een toezichthoudende rol, maar gezien te worden als een partner die betrouwbaar is en zijn netwerk opent. NBTC kan zich in zo'n landschap een plaats veroveren. Bijvoorbeeld middels de tone of voice en door verbindend vermogen te tonen.

Als in een samenwerkingsverband wordt besloten dat een congres met internationale gasten een belangrijke drager zou zijn, is er een partij met organisatiekracht nodig die belangeloos over deze partijen heen kijkt en acteert. NBTC kan deze rol mee ondersteunen. NBTC neemt niet de gehele krachtenbundeling voor zijn rekening, maar kan de verbinder zijn in dit proces, met als doel om als kernteam samen een gemeenschappelijk congres te organiseren. NBTC kan niet de rol vervullen van de penvoerder die de portemonnee voor het cluster vasthoudt. Het is wel verstandig dat NBTC iets te bieden heeft - wat hand- oftewel zaaigeld - zodat er financieel bijgesprongen kan worden.

Aanbevelingen voor NBTC, als het gaat om de gezamenlijke organisatie van een conferentie met internationale zakelijke bezoekers, zijn hieronder omschreven:

- Zorg dat er zo snel mogelijk een kernteam wordt gevormd van partijen die verschillende rollen vervullen en die elkaar hierin aanvullen. NBTC heeft een rol aan tafel naast andere betrokkenen. NBTC is nooit eindverantwoordelijk. Alleen tezamen wordt geborgd dat een conferentie of andere vorm van bijeenkomst met internationale bezoekers daadwerkelijk succesvol opgezet en uitgewerkt kan worden. Houd er rekening mee dat dit proces lang kan duren. NBTC kan de partijen bij elkaar helpen brengen en voortgang stimuleren.

- Activeer het netwerk rond de genoemde thema's door een verbindende rol in te nemen en door een vertrouwensrelatie met mogelijke penvoerders op te bouwen. Zorg dat er een kernteam ontstaat en zorg voor een relatie met alle leden van dit kernteam.
- Bespreek met de penvoerder van het kernteam direct de mogelijke lijnen van de programmering en de vorm van de bijeenkomst. De inhoud is immers leidend en de mate van betrokkenheid op de inhoud filtert de precieze rol uit van kernleden.
- Denk mee over de impact van een conferentie met internationale bezoekers op een regio of stad en maak bespreekbaar welke afstemming er vanuit de penvoerder zou moeten zijn met diverse (ambtelijke en politieke) gremia.
- Denk mee over de vraag welk type zakelijke internationale bezoekers met een onderwerp bereikt zou moeten en kunnen worden - en waarom en hoe. Stimuleer dat in kaart wordt gebracht om welke doelgroepen het zou gaan, en in welke doellanden.
- Benader opinieleiders op het thema, die een verhaal inhoudelijk lading kunnen geven. En denk met de collega's bij NBTC en het netwerk na welke sprekers benaderd zouden kunnen worden (denk aan vrouwelijke sprekers).
- Maak verbinding met sectoren die in een cross-overthema-tiek betrokken zouden moeten worden en zet het netwerk van NBTC in. Zorg dat er een breder podium komt dan de penvoerder of een enkel cluster kan bedenken en kom met verrassende connecties.
- Leg via de kantoren van NBTC in het buitenland contacten met specifieke internationale gremia rondom het specifieke (cross-over)thema en organiseer dat zij in een vroeg stadium uitgenodigd worden om naar Nederland te komen.
- Zet NBTC-ervaring in om een congresdoelstelling scherp te krijgen, gekoppeld aan de activiteit en programmering. Benoem middelen en resultaten en onderzoek op voorhand of succes meetbaar gemaakt kan worden.
- Onderzoek in welke mate het congres bij zal dragen aan zakelijke, economische, educatieve en/of maatschappelijke issues. Benadruk dat een congres ook na afloop nog impact heeft. Maak bespreekbaar wat hieromtrent de strategie is en hoe het congres hierin een rol heeft.

Beknopt werkbudget

Als een inhoudelijk cluster de rol van NBTC in een te formeren kernteam waardeert (als partner om het congres te organiseren), kan bij sterke clusters een 'aanmoedigingsbudget' nuttig zijn. Bijvoorbeeld om de positie van NBTC aan tafel te borgen en om de organisatie van het gezamenlijke congres daadwer-

kelijk te faciliteren. Private partners zullen NBTC in een kernteam extra waarderen als NBTC niet alleen een zoveelste partij met belangen is, maar daadwerkelijk een handje kan helpen. Omdat er ook financieel kan worden bijgedragen, wordt de rol van NBTC in het cluster gelijkwaardiger. Dit gaat om zeer kleine bedragen en alleen daar waar het cluster eventuele kosten zelf niet kan dragen.

Randvoorwaarden voor een bescheiden werkbudget kunnen zijn:

- Het faciliteren van initieel overleg met betrokken partijen;
- Kleinschalig onderzoek voor de initiatie van een nieuw congres of evenement (SWOT);
- Het faciliteren van werkbezoeken aan mogelijke locaties in Nederland;
- Bijdrage in communicatiekosten om de inzet van de coalitiebouwer te propageren;
- Bijdrage in inzicht verkrijgen achteraf in de met het congres of evenement verkregen impact en legacy.

Aanbevelingen voor overheden

Dit rapport laat zien dat Nederlandse oplossingsrichtingen (cross-overs) tussen thema's als Water, Voedsel, Energie, Smart Cities en de samenleving van belang kunnen zijn om ons land internationaal economisch te positioneren. NBTC streeft ernaar om op basis van dit rapport te starten met een beknopt aantal onderwerpen waarvoor een triple helix congres gestimuleerd zou kunnen worden. NBTC vraagt het ministerie van EZK steun voor deze aanpak. EKZ kan bijdragen aan de verbinding met andere partners, zoals RVO en NFIA. Het loont de moeite om de publiek-private beweging rondom een aantal onderwerpen uit dit onderzoek ook onder de loep te nemen vanuit overheidsperspectief en zo te bezien waar invloed op uitgeoefend kan worden. Publiek-privaat samenwerken vergt iets van bedrijven en kennisinstellingen, maar ook van onze nationale overheid, met haar diverse ministeries, uiteenlopende politieke agenda's en vaak trage besluitvorming. Cross-oversamenwerking om tot een congresprogramma te komen zou niet alleen op de schouders van NBTC, een sector of een enkel ministerie moeten rusten, maar vereist een samenwerking tussen meerdere inhoudelijk betrokken publieke en private partijen. Aan publieke zijde vragen cross-sectorale oplossingen om samenwerking tussen EZK en BuZa en de vakministeries. Op sommige gebieden gebeurt dit al, maar bij andere onderwerpen is die samenwerking er nog niet. Advies aan de overheid is om samenwerking tussen ministeries onderling te vergroten, gezien het economische en inhoudelijke belang van zakelijke congressen en conferenties in Nederland.

6. Nawoord

Nederland heeft internationale partners nodig om zijn kennis te verrijken en om gezamenlijk oplossingsrichtingen te vinden voor 'global challenges' op het gebied van duurzaamheid en specifieke Sustainable Development Goals.

We hebben kennis uit het buitenland nodig om kansrijke oplossingen te kunnen identificeren en ontwikkelen en voor toegang tot (internationale) markten en sleuteltechnologieën rond onder andere de transitie Klimaat, Digitalisering, Energie en de circulaire economie. Op onze beurt delen wij van oudsher graag kennis om zaken te kunnen doen, en omdat onze kennis elders in de wereld toepasbaar is.

Onze landswaarden zijn versleuteld in ons NL-brand; Solving Global Challenges together. Nederland blinkt uit in onderling samenwerken over de grenzen van disciplines heen en in creatief en non-hiërarchisch 'vrij-denken'. Onze kenmerkende triple helix manier van samenwerken toont dit aan.

In Nederland is vertrouwen een belangrijke waarde. We hanteer een open innovatiemodel, waarbij we streven naar gelijkwaardig partnerschap. Vertrouwen en samenwerking zijn als het ware de ongeschreven en culturele randvoorwaarden voor behoud van onze innovatiepositie in de wereld. Met partners die deze waarden herkennen, ontstaan kansen voor handel en samenwerking. Platforms als congressen, conferenties en

beurzen zijn hiervoor nuttige contactmomenten. Dit rapport kan een bijdrage leveren aan het (inter)nationale pad dat we publiek-privaat gezamenlijk bewandelen en biedt voor NBTC een aantal inhoudelijke en procesmatige handvatten.

Een goede conferentie komt tot stand vanuit inhoudelijke thema's en vanuit drijfveren van het bedrijfsleven en kennisinstellingen. De onderwerpen en cross-overs die in dit document worden omschreven, kunnen we alleen vertalen naar een programmering die aantrekkelijk is voor buitenlandse bezoekers, als we samenwerken - in onderling vertrouwen - met diverse partijen in diverse sectoren.

Samen willen we duurzaam en toekomstbestendig innoveren en hiermee kennisdeling met, en marktkansen in het buitenland vergroten. De kans ligt voor ons om via een inhoudelijk conferentie-insteek de doelstellingen en wensen bij elkaar te brengen van bedrijfsleven, kennisinstellingen en investeerders, maar ook van mensen die werk of een studie in Nederland zoeken en zelfs inwoners van wijken waar conferenties worden gehouden (de zogenoemde quadrupel helix).

Colofon

Kwartiermaker

(onderzoek en schrijver van dit rapport)

CARWEI

carina.weijma@carwei.com

T +31 6 44336799

Eindredactie

Ghiness communicatiekracht

Vormgeving

Frank Unlimited

Beeld

Mediabank NBTC - media.nbtc.nl

NBTC

Prinses Catharina-Amaliastraat 5
2496 XD Den Haag

070 3705 705

[nbtcholland.com](mailto:nbtc@holland.com)

www.holland.com

NBTC

Nederlands Bureau
voor Toerisme &
Congressen

Bijlage A

Achtergrondinformatie

per thema

**Kansenrapport:
initiëren zakelijke bijeenkomsten
IN Nederland voor internationale
zakelijke bezoekers**

NBTC

Nederlands Bureau
voor Toerisme &
Congressen

Inhoud

Introductie	3
Water & Maritiem	4
AgriFood & Tuinbouw	7
Energie & Duurzaamheid	10
FinTech	11
Creatieve Industrie	12
Life Sciences & Health	14
Hightech Systemen & Materialen	16
Chemie	19
Logistiek	20
ICT en aanpalende onderwerpen	21

Introductie

Dit document geeft achtergrondinformatie over de diverse thema's die zijn behandeld in het Kansenrapport: initiëren zakelijke bijeenkomsten IN Nederland voor internationale zakelijke bezoekers.

Omdat Water en AgriFood belangrijke Nederlandse sterktes zijn, is over deze onderwerpen meer achtergrondinformatie opgenomen dan over de andere onderwerpen. De belangrijkste kansen voor ieder thema zijn omschreven in het rapport zelf.

Daar waar in de tekst de term 'congres' wordt gebruikt, worden ook andere vormen van bijeenkomsten met internationale zakelijke bezoekers bedoeld, zoals een businessevent, conferentie, themaweek, programmering, inkomende missie met internationale bezoekers, of een andere vorm.

Water & Maritiem

‘Denkend aan Holland zie ik breede rivieren traag door oneindig laagland gaan.’

~ Hendrik Marsman, 1936

Nederland heeft zoveel meer te bieden op het gebied van water dan Marsman destijds zag. Nederland is een artefact op het gebied van watermanagement en watertechnologie; van dijken tot waterwegen. We leven zeven meter onder zeeniveau. Hoe we dit doen, laten we graag zien. In de ogen van andere landen is Nederland een deltastad en in Nederland zelf kunnen we hiervan veel meer laten zien dan op een congres dat wordt gehouden in het buitenland.

We worden als land internationaal ook erkend om onze ruimtelijke ordening, onze planologie, onze manier van samenwerken en onze governance rondom water. In het onderzoek worden andere internationale congressen aangehaald (bijvoorbeeld in Scandinavië), maar op de genoemde onderwerpen heeft Nederland de wereld daadwerkelijk iets te bieden. Nederland is als het ware een vooruitgeschoven post wat betreft kwetsbaarheid omtrent water, maar ook om onze innovaties in de strijd tegen die kwetsbaarheid.

Gaat het om de wateruitdagingen waar we voor staan, dan heeft Nederland zelf ook kennis nodig. Schoon water is benoemd in de Sustainable Development Goals (SDG's). Het Nederlandse watersysteem is niet duurzaam, want het is eendimensionaal gericht op het afvoeren van water. We moeten nu leren omgaan met twee extremen: te nat en te droog. Want te veel water door hevige regenval gaat in Nederland steeds vaker gepaard met droogte. Dit vraagt om een systeemaanpak: de uitdagingen van te veel en te weinig koppelen en integraal kijken naar hergebruik van water.

Hiernaast hebben we door klimaatverandering te kampen met een stijging van de zeespiegel. Door onttrekking van water uit de bodem - om droge voeten te houden en de landbouw te dienen - is tegelijkertijd sprake van bodemdaling. Het menselijk belang ging altijd voor, maar eigenlijk moet natuurlijk belang de leidraad worden. Onze kusten zijn verbonden met de kusten van België en Frankrijk en hebben ook een relatie met die van het Verenigd Koninkrijk en Denemarken.

We zouden onze kennis over watermanagement internationaal kunnen delen, zodat die op andere plekken ter wereld toegepast kan worden. Bovengenoemde onderwerpen zouden met andere woorden passen op een congres over water met internationale bezoekers.

Water is een doorsnijdend thema

De waarde van onze kennis van water is echter nog veel groter; het is een thema dat raakt aan veel andere domeinen. En dat zich wat implicaties betreft nooit beperkt tot de grenzen van een land. Nederland is goed in het maken van drinkwater (uit grondwater), maar het Nederlandse oppervlaktewater blijkt van slechte kwaliteit. Dit is een uitdaging vergelijkbaar met het stikstofprobleem. Een slechte waterkwaliteit is schadelijk voor de biodiversiteit, voor de gezondheid en voor het samen leven in steden. Waterkwaliteit kan een economisch breekpunt veroorzaken.

Als thema raakt Water aan domeinen als Milieu en Klimaat. Klimaat is echter slechts een van de Sustainable Development Goals. En water koppelen aan Food en het onderwerp Food vervolgens alleen onder Klimaat scharen, is te smal gedacht. Er moet dan ook gekeken worden naar de combinaties van Water met AgriFood, Health en Security. Dit alles naast het belang van water en veilig wonen in bewoonde gebieden (het sociale verhaal van water) en de combinatie met drinkwater en droogte en steden.

Systeemdenken en cross-overs

Om oplossingen te vinden voor het steeds groter wordende probleem van droogte en regenval, van bodemdaling en zeespiegelstijging en rondom verzilting, is een systeemverandering nodig voor de manier waarop we in Nederland omgaan met Water, AgriFood en aanpalende uitdagingen. Dit geldt niet alleen voor het goed georganiseerde economisch sterke Nederland, maar ook voor andere landen. Het is belangrijk om na te denken over hoe verschillende systemen en ketens in diverse domeinen invloed op elkaar hebben, en waarom. De

uitdaging is om beter in kaart te krijgen hoe systemen rondom water, energie en voedsel met elkaar verbonden zijn. Om hier vervolgens praktische oplossingsrichtingen mee te bedenken. Water kan de drager zijn.

Internationale impact / Congres als drager voor deze discussies?

Gaat het om overeenstemming over de programmering voor een congres over water, dan is het advies om niet alleen over innovatieve ontwikkelingen te praten binnen de Watersector, maar juist ook met partijen uit andere sectoren. Het gaat om het kruispunt van water, energie en voedsel – en water is verbindend in de uitdagingen.

Er is veel content voor een watercongres in Nederland zelf. Kansen voor een programmering liggen in de cross-overonderwerpen Water en Circulariteit, Water en de Smart Cities samenleving, Water en Agri-food en Water en Leefbare delta's. Ook internationale demografische en klimatologische oplossingen vanuit de energietransitie en de woningbouw zijn belangrijk om te bespreken op internationaal niveau.

Specifieke onderwerpen voor onderzoek en discussie in een programmering van een congres met internationale bezoekers zoals AIWW kunnen zijn:

- Gewassenteelt met minder energie- en waterverbruik;
- Vermindering van energie- en waterverbruik in de voedselverwerkende industrie en bij energie opwekking;
- Vermindering van energieverbruik door optimalisatie van Agrofoodlogistiek;
- Opwekking van energie uit (voedsel)afval en water;
- Klimaatadaptatie in brede zin van het woord;
- Zoute landbouw;
- Stadslandbouw;
- Zeelandbouw.

Meerjarenvisie en cross-overs

Om nieuwe oplossingsrichtingen te vinden en die te programmeren tijdens bijvoorbeeld een congres (of een serie van congressen) in Nederland is de samenwerking met andere sectoren belangrijk, evenals betrokkenheid van verschillende ministeries en op diverse regionale niveaus. Internationaal wordt uitwisseling met sterke clusters benoemd als belangrijk. Zoals met partijen (inclusief overheden) die zich ook gesteld zien voor wateruitdagingen, maar deze vanuit een andere drijfveer moeten oppakken. Denk aan de zoute kusten in Azië, waar de rijstteelt in het gedrang komt. En aan uitdagingen in Ethiopië en het Mekong gebied. Dichter bij huis spelen uitdagingen rondom de Noordzee, inclusief de discussie over de duurzaamheid van windmolenparken in zee.

NBTC is betrokken bij het Nederlandse waternarratief, zoals dit door RVO en andere organisaties werd opgesteld ten behoeve van het document 'Een duurzame toekomst veiligstellen door water, energie en voedsel te verenigen'. De samenwerking tussen EZK, BuZa, I&W en andere partijen leidde tot een Water Action Agenda. Het aangescherpte Nederlandse Water-narratief wordt op het VN-congres in 2023 in New York uitgedragen tijdens allerlei bijeenkomsten. Internationale bezoekers van dit congres zou gevraagd kunnen worden naar andere onderwerpen waarover men graag zou proeven van Nederlandse kennis. Van onderzoek tot zakendoen, en van investeerders tot mensen die in Nederland zouden willen werken aan deze cross-over uitdagingen. Een nationale meerjarenvisie op Water in cross-oversamenwerking lijkt een logische stap.

De deelname van Nederland aan dit outbound VN-congres kan leiden tot inbound bezoek aan Nederland met betrekking tot het onderwerp Water. Het kan een opmaat zijn voor een focus in Nederland van een aantal jaren op het onderwerp Water, inclusief alle genoemde cross-overs. Die strategische focus kan vervolgens uitgewerkt worden in diverse bijeenkomsten of congressen met internationale bezoekers. Het Wet-sus-congres in Leeuwarden zou kunnen plaatsvinden in een jaar dat het AIWW niet is georganiseerd. Beide congressen hebben een eigen karakter en kunnen elkaar aanvullen. Maar er zouden nog veel meer kleinere bijeenkomsten georganiseerd kunnen worden, in samenwerking met andere sectoren van aanpalende onderwerpen.

Governance, financiering, business en beleid

Uit het onderzoek komt naar voren dat het abstract behandelen van het onderwerp Water en crossovers interessant is om strategisch over mee te denken. Een en ander praktisch uitwerken in een vorm als een congres (met internationale zakelijke bezoekers) wordt echter als moeilijk ervaren, omdat er zoveel belangen zijn in de sector. Tijdens het onderzoek werd benoemd dat creatief en non-hiërarchisch 'vrij-denken' en de drijfveren van het bedrijfsleven een aanjagende werking kunnen hebben op dit proces, inclusief de vereiste lange adem voor de publiek-private en domeinoverstijgende samenwerking. En dat kennisinstellingen dit effect kunnen versterken.

Er zou in de watersector moeten worden gezocht worden naar een partij die alle belangen kan overzien en die de energie en motivatie heeft om dit proces op gang te brengen. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om wet- en regelgeving aan te scherpen en over de partijen heen te kijken. Wellicht is het Netherlands Water Partnership (NWP) een optie, maar het kan ook een andere partij zijn.

Ook is budget nodig voor het verbindend vermogen in de watersector zelf. Sectoren ontberen dit budget. De plannen zijn vaak mooi, maar de uitwerking in een gezamenlijk congres met zoveel domeinen en publiek-private belangen kost eenvoudigweg uren en geld. Bovendien zijn er mensen nodig die over alle partijen heen kunnen kijken, terwijl zij het praktische doel voor ogen houden. Maar de kwaliteiten 'verbindend, enthousiasmerend en uitvoerend vermogen' zijn niet altijd gecombineerd in een enkele persoon aan de top van een organisatie.

Wat betreft het aantal te verwachten internationale bezoekers voor een Nederlands watercongres hoeven er geen zorgen te zijn. Op de teller van het Watercongres in Tadzjikistan stonden maanden van tevoren al 1.200 internationale bezoekers. Het is niet bekend of dit komt puur door het thema water, doordat het congres gelieerd was aan de VN, of door een andere reden. Maar omdat Nederland veel ervaring heeft met diverse soorten wateruitdagingen en omdat water in het DNA van ons land zit, zal een watercongres in Nederland met de juiste programmering veel internationale bezoekers trekken.

Het binnen Nederland samen eens worden over een meerjarige publiek-private programmering op Water, over zoveel domeinen heen lijkt een grote opgave. En met alle belangen en thema's bepalen wat Nederland uit een congres rondom water wil halen, is een uitdaging op zich. Ten minste gaat het om kennisuitwisseling, business/trade en investeringen. En misschien zelfs een licht idealistische rol van Nederland: het aankaarten van een vernieuwende aanpak van de zorg voor de aarde.

Voor meer informatie over de topsector Water & Maritiem, zie <https://watermaritiem.nl>

AgriFood & Tuinbouw

De specifieke strategieën om op het gebied van AgriFood & Tuinbouw de samenwerking te bevorderen tussen overheid, wetenschap, kennisinstellingen en bedrijven leidden tot de positie van Nederland als de op een na grootste voedslexporteur ter wereld. Nederland is internationaal bekend om zijn innovaties rondom voedsel. De Nederlandse aandacht voor voedselzekerheid stimuleert bovendien innovatieve oplossingen om productievere, meer diverse en sterkere voedselketens te creëren. De AgriFood-sector werkt nauw samen met het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). De focus ligt op steeds gezonder en veiliger zelf voedsel produceren, met de consument centraal. Een deel van de langetermijnvisie van Nederland richt zich op kringlooplandbouw, om voedsel te produceren met zo min mogelijk impact op natuur, milieu en klimaat. De cross-oversamenwerking met andere sectoren zijn hierin cruciaal.

Randvoorwaarden

Op het gebied van AgriFood is Nederland een belangrijke schakel in Europa. We nutten dit gegeven nog te weinig uit. Zelf merkt de AgriFood-sector op dat de Nederlandse aanpak minder gemeenschappelijke is, sinds de focus wordt bepaald door de twaalf provincies.

In het huidige coalitieakkoord is er al meer aandacht voor een nationale, gebiedsgerichte aanpak, maar we moeten het omdraaien, met meer focus op het denken over een integraal voedselsysteem. Onze toekomst wordt bepaald door de volgende onderwerpen, die internationaal besproken dienen te worden:

- Grondstoffendiscussie (biobased);
- Ruimtelijke inrichting (delta en stad);
- AgriTech (AgTech), klimaatslimme productie en consumptie, gezonder en veiliger voedsel produceren (vanuit consumentenperspectief) en minder import van voedsel;
- Preventie, als essentieel aspect voor onze leefomgeving, voeding, levensstijl en gezondheid.

Kracht van de sector internationaal

Nederland is sterk in AgriTech (AgTech) en in de combinatie van Voeding met Gezondheid en de Leefomgeving. Bij een snelgroeiende bevolking in een klein land spelen deze vragen: Hoe maken we meer voedsel? Hoeveel water is hiervoor nodig en hoe gaan we hiermee om? Hoe kunnen we meer voedsel maken met minder of andere resources (bijvoorbeeld zeewier)? Als wij in Nederland - een dichtbevolkt land - over deze kennis zouden beschikken, zou het interessant kunnen zijn om deze internationaal te delen of zakelijk aan te bieden.

Nederland is ook goed in planologie. Een voorbeeld is onze delta-aanpak, waarbij een verbinding wordt gemaakt tussen het leven in steden en op het platteland met afwegingen rondom rivieren en natuur. Nederland is goed in de cross-over tussen water en grondgebruik en de koppeling hiervan aan woningbouw en de energietransitie. Een voorbeeld is de planning en daadwerkelijke aanleg van de Markerwadden. Meer samenwerking is wenselijk tussen de sectoren Energie, Water en AgriFood, met bijvoorbeeld aandacht voort verzilting. Noord-Nederland en Zeeland zijn de locaties waar deze onderwerpen besproken worden en lenen zich voor een congres met internationale bezoekers.

Er zou tussen deze sectoren nog meer samenwerking kunnen komen, met focus op slim hergebruik van grondstoffen en bio-based oplossingen in relatie tot de zogenoemde Smart Cities samenleving. Met name in de richting van bouwmaterialen.

De conclusie is dat AgriFood nooit op zichzelf staat, maar altijd een link heeft met onderwerpen als water, Smart Cities en materialengebruik. Agri heeft ook een relatie met bio- en biotechnoïnnovaties. Het narratief van de Nederlandse AgriFood-sector zou opnieuw geformuleerd kunnen worden, gericht op duurzame en circulaire voedselsystemen van eigen bodem, met zo min mogelijk impact op natuur, milieu en klimaat.

Inzetten op innovatie biedt perspectief

Kennis en innovatie staan aan de basis van het succes van de Nederlandse landbouw en van ons voedselsysteem. Het Nederlandse investeringsbeleid droeg de afgelopen decennia bij aan meer productiviteit in de agrarische sector en voedingsmiddelenindustrie. Inzetten op innovaties omtrent veiliger voedsel leidt in Nederland tot kansen voor economische groei. Dit geldt ook voor de inzet op een gezonder en/of duurzamer voedingspatroon. Er wordt bijvoorbeeld veel verwacht van technische innovaties die circulariteit van de voedselproductie mogelijk maken. Biochemie en intelligente systemen in de productie- en distributieketen, zoals efficiëntere voorraadbeheersing, kunnen hergebruik van producten, grondstoffen en restafval mogelijk maken (minder verspillen en efficiënter produceren).

Precisielandbouw, aquacultuur en biotechnologie zijn manieren om de voedselproductie te verhogen en de negatieve gevolgen van landbouwactiviteiten voor het milieu te verlagen (zorgvuldiger en efficiënter produceren). Verder kunnen alternatieve eiwitbronnen worden ontwikkeld, met bijvoorbeeld zeewier en insecten als voorbeelden van duurzamere bronnen van eiwit. Ook kan er ingezet worden op verdere veredeling van peulvruchten en noten, om grotere productie hiervan (ook in Nederland) mogelijk te maken (zorgvuldiger produceren en gezonder consumeren).

Door steeds minder meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, voorkomen we dat bodem, oppervlaktewater, grondwater en lucht verder vervuild raken. Zo behouden we, en maken we meer ruimte voor biodiversiteit en raken grondstofvoorraden niet uitgeput. Een gezonder dieet vermindert bovendien de druk op de gezondheidszorg en bevordert de arbeidsproductiviteit.

Het RIVM en het PBL¹ onderscheiden vier aangrijpingspunten voor succesvol voedselbeleid:

- Duurzamer en gezonder voedsel consumeren;
- Minder voedsel verspillen (van producent tot en met consument);
- Efficiënter produceren (minder hulpbronnen (o.a. energie) en grondstoffen gebruiken tijdens de productie van voedsel);
- Zorgvuldiger produceren (de wijze van productie veranderen om negatieve effecten op dierenwelzijn en de lokale leefomgeving te verminderen).

Voorbeelden van focusbieden AgriTech en cross-overs

1. Efficiënter en zorgvuldig produceren (AgriTech)

Omtrent AgriTech denkt men nog veel in sectoren en ketensamenwerking, in plaats van vanuit innovatievraagstukken. Voor een cross-over aanpak is de betrokkenheid nodig van alle partijen, AgriTech, AgriFood, Logistiek, Tuinbouw & Uitgangsmaterialen etc. Met name de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen is van belang.

Innovatievraagstukken waarin Nederland voorop kan lopen:

- Nieuwe eiwitbronnen voor voedsel (bijv. insecten, micro-organismen/schimmels, uit de lucht, overwaarden zij- en reststromen, veredeling) met als uitgangspunt minimale processing;
- Verduurzaming energiegebruik in de voedselproductie en voedselverwerkende industrie (processen, opslag, transport):
- Ontwateren: alternatieven voor energie slurpende sproeidrogers (cross-over met Water)
- Energieleverende kassen;
- 'Turbovoedingsrassen': optimaliseren fotosynthese en/of hybride rassen;
- Landbouw op zilte grond;
- Next Generation Hightech (robocrops, fotonica++);
- Carbon opslag en kunstmestvervangers / bescherming laagrisicogewas.

2. Zorgvuldiger produceren in samenhang met omgeving

Op een klein oppervlak en met een snelgroeiende bevolking hebben we in Nederland al lang ervaring met vragen als: Hoe maken we meer voedsel? En hoeveel water is hiervoor nodig en hoe gaan we hiermee om? Als wij in Nederland, een dichtbevolkt land, over deze kennis zouden beschikken, is het interessant om deze internationaal te delen of zakelijk aan te bieden. Nederland is goed in planologie / (food) system approach. Een voorbeeld is onze delta-aanpak, waarbij de verbinding wordt gemaakt tussen het leven in steden en op het platteland en afwegingen rondom rivieren en natuur. Nederland is goed in de cross-over tussen water en grondgebruik en de koppeling hiervan aan woningbouw en de energietransitie. Een voorbeeld is de planning en daadwerkelijke aanleg van de Markerwadden. Meer samenwerking is wenselijk tussen de sectoren Energie, Water en AgriFood, omtrent bijvoorbeeld multifunctioneel gebruik van de zee (schelpdieren i.c.m. windmolens, kweekvis, zeewier, e.a.), de opgave rond 'Feeding the cities' / Smart Cities en voorbeelden als de Floating Farm. Nederland heeft een Smart City-strategie opgesteld, maar in dit onderzoek is niet duidelijk geworden welke partij 'eigenaar' is van van deze cross-overgedachte.

¹ PBL (2019), Dagelijkse kost. Hoe overheden, bedrijven en consumenten kunnen bijdragen aan een duurzaam voedselsysteem, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

3. Transitie van fossiel naar biobased, zelfvoorziening in groene grondstoffen

Onlangs werd het Nederlandse ecosysteem Eiwittransitie in beeld gebracht en werden de R&D-activiteiten onder de aandacht gebracht in de **NL Plant-Based Foods & Proteins Summit Europe > Bridge2Food**, met aandacht voor de Verspillingsfabriek en de Proeftuin biobased reststromen.

Missies in de Kennis en Innovatie Agenda's

Missie: Kringlooplandbouw

In 2030 gebruikt de land- en tuinbouwsector substantieel minder grond- en hulpstoffen. Er wordt zoveel mogelijk waarde gehaald uit alle reststromen en eindproducten. De uitstoot van vervuilende en vermestende stoffen naar lucht en grond- en oppervlaktewater is teruggebracht naar (bijna) nul. De land- en tuinbouw gebruikt robuuste rassen en teeltsystemen. De voedselproductie is gestoeld op ecologische processen waardoor de biodiversiteit toeneemt en de land- en tuinbouw veerkrachtiger kan opereren. Er is een groter aanbod van niet-dierlijke eiwitbronnen.

Onder deze missie zijn vijf Meerjarige Missiegedreven Innovatieprogramma's (MMIP's) uitgewerkt:

1. Verminderen gebruik meststoffen en water, en betere benutting nutriënten, vermindering stikstofdepositie op kwetsbare natuur;
2. Gezonde, robuuste bodem en teeltsystemen gebaseerde op agro-ecologie en zonder schadelijke emissies naar grond en oppervlaktewater;
3. Hergebruik organische zij- en reststromen;
4. Eiwitvoorziening voor humane consumptie uit (nieuwe) plantaardige bronnen;
5. Biodiversiteit in de kringlooplandbouw.

Missie: Klimaatneutrale landbouw en voedselproductie

In 2050 werkt de land- en tuinbouwsector klimaatneutraal. De uitstoot van broeikasgassen, die dan stevig is verminderd, wordt gecompenseerd door extra vastlegging van CO₂ in de bodem en in de natuur. De sector maakt geen gebruik meer van fossiele grondstoffen en is leverancier van duurzame energie.

Onder deze missie zijn zes MMIP's uitgewerkt:

1. Emissiereductie methaan veehouderij;
2. Landbouwbodems, reductie lachgasemissie, verhoging koolstofvastlegging;
3. Vermindering veenoxidatie veenweide;
4. Verhoging vastlegging koolstof in bos en natuur;
5. Energiebesparing, -productie en -gebruik (inclusief kas als energiebron);

6. Productie en gebruik van biomassa:
 - a. Verhoging productie: verdubbelde fotosynthese in 2050 en zeewierteelt
 - b. Vaste biomassa als constructiemateriaal
 - c. Koolstof als grondstof is volledig biobased.

Missie: Gewaardeerd, gezond en veilig voedsel

In 2030 produceert de sector gezond, veilig en duurzaam voedsel. Het voedselproductiesysteem is robuust en groene producten leveren een waardevolle bijdrage aan zijn omgeving. Consumenten waarderen de sector en zijn bereid eerlijke prijzen te betalen.

Onder deze missie zijn vier MMIP's uitgewerkt:

- Waarde(n)creatie en verdienvermogen;
- Gezonde voeding een makkelijke keuze;
- Veilige en duurzame primaire productie;
- Duurzame en veilige verwerking.

Nederlandse overheid en internationalisering

Nederland kan een sleutelrol vervullen in de wereldwijde transitie naar duurzame landbouw. Maar om innovaties te stimuleren, moeten we wel kennis delen. De Nederlandse overheid heeft met bijvoorbeeld British Columbia een actieplan om initiatieven en interculturele leeruitwisselingen te leveren ter ondersteuning van duurzame landbouw en kansen voor AgriTech.

De ambassades waar Landbouwraden werkzaam zijn hebben goed zicht op niet-Nederlandse gremia die interesse zouden hebben in betrokkenheid bij een AgriFood-bijeenkomst in Nederland om kennis te delen. Nederland heeft tevens een vertegenwoordiger vanuit LNV bij de OESO, die kennisuitwisseling op klimaat- en landbouwgebied in kaart brengt en interessante conferenties bij de OESO kan spotten over thema's die voor Nederland belangrijk zijn. Dit biedt de mogelijkheid te leren van goede voorbeelden van andere landen. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van klimaatbestendige gewassen, of hoe koolstofvastlegging in de landbouw verder vorm kan worden gegeven.

Voor meer informatie over de topsector AgriFood, zie <https://topsectoragrifood.nl>

Energie & Duurzaamheid

Bedrijven en kennisinstellingen uit de Nederlandse Energie-sector vormen de drijvende kracht achter innovaties die nodig zijn voor de transitie naar een betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam energiesysteem. De Nederlandse sector heeft dezelfde uitdagingen als andere landen in de wereld. Geen enkel land kan bovendien de uitdagingen rondom de energietransitie en duurzaamheid alleen oplossen. Internationale kennisuitwisseling is hoe dan ook nodig.

Energie is nooit een thema op zich, maar verhoudt zich tot andere domeinen. Digitalisering speelt bijvoorbeeld ook een belangrijke rol in de energietransitie. Zoals ook bij Water en AgriFood werd genoemd, is systeemintegratie van partijen en processen belangrijk, om zo kansen en oplossingen op systeemniveau te kunnen bieden.

De energietransitie vraagt om ontwikkeling van nieuwe vaardigheden en om maatschappelijk verantwoord innoveren. Het streven naar een biobased economie betekent de overgang van fossiele grondstoffen naar biomassa als grondstof. Dit is waar het thema Energie & Duurzaamheid raakt aan de nationale clusters Water en AgriFood en aan cross-overs met andere sectoren. Deze onderwerpen zouden zich lenen voor een programmering in een congres voor internationale bezoekers, zowel om kennis te halen en brengen, als om internationale consortia te vormen, zaken te doen of investeringen aan te trekken. Uit gesprekken kwam geen landelijke partij of branche in de Nederlandse energiesector naar voren, die zich in zou kunnen of willen zetten voor een congres in ons land, gericht op het containerbegrip duurzaamheid en cross-overs met de genoemde aanpalende domeinen. Maar wat niet is kan nog komen. Gaat het over cross-oversamenwerking met andere domeinen, dan is met name het verenigen van belangen een uitdaging.

De internationale export- en kennisagenda rondom Energie is belangrijk voor Nederland. De organisatie NLinBusiness zet samen met EZK, BuZa en RVO in op een aantal strategische meerjarenprogramma's gericht op landen buiten Nederland. Wat betreft Energie & Duurzaamheid betreft dit onder andere Duitsland, waar de Energiewende hoog op de agenda staat. In België gaat het om circulaire economie en in China om

AgriFood en zero waste. In de Golfregio staan de onderwerpen Water, Voedsel en de energienexus centraal; in Japan (en de kuststreken in Europa) draait het om Wind op Zee. Redenerend vanuit deze sterktes en de internationale aandacht die ze genereren, kunnen we concluderen dat bijeenkomsten over deze onderwerpen in Nederland ook internationale bezoekers zouden kunnen trekken. Temeer omdat er contact is met netwerken in deze landen.

Omdat energie een zeer breed onderwerp is en de sector meer dan andere Nederlandse sectoren een veelheid aan sterktes kent, is uitgaan van de focus van de topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI's) in de energiesector als de beste manier Nederlandse sterktes te benoemen. Ondernemers en wetenschappers in deze TKI's onderzoeken manieren om vernieuwende producten en diensten naar de markt te brengen. Een conferentie met internationale bezoekers kan hiervoor een platform bieden.

Inhoudelijk zijn dit de thema's waar een aantal consortia zich op richt:

- Wind op zee: wind is als grootschalige energiebron onontbeerlijk voor een duurzame toekomst en Nederland heeft kennis en kunde op dit gebied;
- New Gas: duurzame gassen spelen een sleutelrol in de overgang naar een duurzame energiehuishouding. In beide onderwerpen liggen relaties met Chemie en HighTech;
- Urban Energy: omvat ook zon en wind op land (energie-innovaties voor de gebouwde omgeving).

Het voordeel van de wereldwijde drijfveer voor een energietransitie is dat deze mbo-, hbo- én wo-professionals volop kansen op werk en onderzoek kan bieden. Nederland is een aantrekkelijk land om een studie te volgen en er vervolgens te blijven werken. Als wij in Nederland een aanzuigende werking kunnen creëren rondom het onderwerp Energie en de cross-overs met de diverse domeinen, kan dit ook effect hebben op de groei van het aantal studenten, evenals op de arbeidsmarkt.

Voor meer informatie zie <https://www.topsectorenergie.nl/>

FinTech

De vierde industriële - en maatschappelijke - revolutie (Industrie 4.0), zal bestaande bedrijfsmodellen volledig veranderen door de integratie van opkomende technologieën, digitalisering, toenemende schaarste aan hulpbronnen en klimaatverandering. COVID-19 liet nog maar eens extra zien hoe kwetsbaar de economieën zijn, die er niet in slagen strategische waardeketens op te bouwen en geen technologische soevereiniteit bezitten om te kunnen reageren op deze uitdagingen.

Het Nederlandse FinTech-ecosysteem is vooral sterk in handelsfacilitering. Dit sluit nauw aan bij de eeuwenoude Nederlandse handelsmentaliteit. Hiernaast zien we in de FinTech-sector ook de Nederlandse kenmerken 'samenwerking' terug en een hoogwaardige infrastructuur. Wat betreft aantallen startups in FinTech is Nederland een van de leidende Europese landen. Naast handelsfinanciering is Nederland sterk in handelsoplossingen voor kapitaalmarkten en e-commerce die betalingen mogelijk maken. Opkomend zijn de bankierplatforms en de door strenge regelgeving gestuurde RegTech- en identiteitsoplossingen. Voorbeelden van bovenstaande onderwerpen zijn Adyen, CM.com, Bunq, BUX, Backbase, Flow Traders, Remote, (Just Eat) Takeaway, Bol.com, en ook Thuisbezorgd, en andere hippe 'payment bedrijven'. Nederland wordt wel 'het land van de unicorns' genoemd.

Internationale aantrekkingskracht

Over ons FinTech-ecosysteem wordt gezegd dat Nederlanders open zijn, coöperatief en gemakkelijk om zaken mee te doen. Iedereen spreekt Engels. Amsterdam is een magneet voor young professionals / talent en heeft een uitgebreid expatnetwerk. Dit is aantrekkelijk voor internationale bezoekers. De bereidheid om vanuit het buitenland een congres in Nederland te bezoeken is er dan ook. In 2022 deed bijvoorbeeld het grote internationale event Money20/20, dat ook een Aziatische en Amerikaanse tak heeft, voor het eerst Amsterdam aan. Hier kwamen ruim 7.500 bezoekers op af, uit meer dan 90 landen. De editie van 2023 is inmiddels gepland.

Het Nederlandse cluster Holland FinTech is een onafhankelijke branchevereniging en faciliteert een inclusief ecosysteem in het omgaan met een snel veranderend financieel landschap. Het Nederlandse ecosysteem omvat 300 leden, waaronder alle actoren en belanghebbenden van financiële diensten. Holland FinTech biedt toegang tot kennis en tot een netwerk en evenementen om mensen te helpen leren en zakendoen in FinTech, opdat een betere financiële dienstverlening ontstaat. Holland FinTech organiseerde in 2022 voor de vijfde keer de Amsterdam FinTech Week XFW. Er is samenwerking met de gemeente Amsterdam.

Meer informatie over Holland FinTech is te vinden op <https://hollandfintech.com>

Creatieve Industrie

Nederland positioneert zich als innovatieve partner in, en mede-oplosser van maatschappelijke vraagstukken. De Creatieve Industrie is in staat om complexe vraagstukken en maatschappelijke uitdagingen te bekijken en te ontsluiten op een vernieuwende manier. Met een holistische - ontwerpende -aanpak en door het toepassen van key enabelling methodologies (sleutelmethodeologieën) worden hoogwaardige, toekomstbestendige, innovatieve oplossingen en gewilde producten en diensten ontwikkeld, die wereldwijd aftrek vinden.

CreativeNL

CreativeNL is de internationaliseringsportal van de topsector Creatieve Industrie, die kennisgedreven creatieve professionals stimuleert om in het buitenland te ondernemen, en die hen onder de aandacht brengt van buitenlandse opdrachtgevers. CreativeNL werkt nauw samen met CLICKNL, het topconsortium kennis & innovatie (TKI) van de sector. Publiek-private samenwerking is de kern van de topsectorenaanpak. Het combineren van verschillende invalshoeken is een vruchtbare tactiek. CreativeNL staat dan ook midden in het veld en zet in op nauwe samenwerkingen met publieke en private instellingen en coalities.

Het doel van CreativeNL is om Nederlandse partijen, kennisinstellingen en bedrijven verder te helpen bij hun internationaliseringsambities en het op de kaart zetten van de Nederlandse creatieve sector in het buitenland. Focus hierbij zijn de brede thema's van het topteam Creatieve Industrie: immersive content, de fysieke leefomgeving, circulair ontwerp en maatschappelijke innovatie. In Duitsland, de Verenigde Staten en China doet de sector dit op actieve wijze. CreativeNL is het aanreepkunt.

Nederland is met een aandeel van 29,5% wereldwijd de grootste exporteur van creatieve diensten. CreativeNL wil toonzetter zijn bij het verder uitbouwen van deze positie, op een manier die de wereld beter maakt. Zo draagt de topsector ook bij aan de internationale positionering van Nederland.

Internationaal

De wens in de creatieve sector om events en festivals op te zetten voor internationale bezoekers is groot. Nederland is sterk in vrij-denken, in creatieve oplossingen, in samenwerken op een gelijkwaardige manier. De Nederlandse creatieve sector staat voor ontwerpkracht en experimenteeruimte bij oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. De conferentie What Design Can Do is bijvoorbeeld gericht op een versnellingsagenda voor maatschappelijke uitdagingen zoals de klimaatverandering en circulariteit. Evenementen in de cultuursector zijn dus niet alleen gericht op de cultuursector zelf, maar vooral ook op de economische bijdrage en de inhoudelijke verrijking van andere domeinen.

De Nederlandse creatieve sector telt een aantal internationaal bekende en toonaangevende festivals en conferenties met internationale bezoekers. Een aantal voorbeelden: het Amsterdam Dance Event (ADE), het International Documentary and film Festival (IDFA) in Amsterdam, het Nederlandse Filmfestival in Utrecht, de International Architectuur Biennale Rotterdam (IABR), de Immersive Tech Week in Rotterdam (voorheen VR Days Europe), State of Fashion in Arnhem, Eurosonic Noorderslag (ESNS) in Groningen, What Design Can Do in Amsterdam en de internationaal bekende Dutch Design Week in Eindhoven.

Sterktes

Zie ook de onderwerpen die zijn benoemd in het kansenrapport.

Immersive Content omvat de hele cyclus van ontwikkeling en toepassing - inclusief implementatie en onderhoudscyclus - van producties, contentgedreven partijen in media en entertainment (waaronder ook muziek en festivals) en ontwikkelende en ontwerpende disciplines in onder andere digital, interaction en gaming. Clusters rondom Hilversum, Rotterdam en Eindhoven bouwen aan capaciteit, competenties en kennis voor het ontwikkelen en valideren van immersieve oplossingen. Het gaat hier niet om fun, maar om het realiseren van

maatschappelijk en economisch waarde met immersieve oplossingen. Een interessant voorbeeld is dat algoritmes en wiskunde uit de gaming industry – denk aan de positionering van kogels op een moving target – toegepast worden voor technologische oplossingen in andere gebieden, zoals op nanoschaal in de semicon industrie.

Met de inzet van immersive content uit Nederland wordt ook gestreefd naar het verbeteren van de internationale concurrentiepositie van Nederland. Het doel is om de werkgelegenheid in de sector in Nederland een boost te geven, met aandacht voor inclusiviteit en arbeidsparticipatie. In een rapport over immersive content, uitgevoerd door Deloitte, staan de sterke en zwakke kanten benoemd van de Nederlandse activiteiten op het gebied van media en gaming. In de nieuwe **Gartner hypecycle analyse** voor opkomende technologieën worden drie thema's geduid: Expand immersive experiences, Accelerate artificial intelligence automation en Optimize technologist delivery.

Cross-overs, vernieuwing, en maatschappelijke impact

Creativiteit is onmisbaar in de transitie waar Nederland voor staat. Om vernieuwing te financieren, is budget nodig. De grote uitdaging in de creatieve sector (van design, film, architectuur, gaming tot kunst) is echter juist de beperkte financiering, zelfs als het om een cross-over met andere domeinen gaat. Veel van de penvoerders van bovengenoemde events kunnen enkel terugvallen op cultuurgelden en komen te kort. Tijdens COVID-19 waren er geen inkomsten. De prijzen voor deelname aan een festival zijn verhoogd, maar nog steeds is het moeilijk om begrotingen rond te krijgen. Partijen willen samenwerken. Ook hier liggen aanknopingspunten voor NBTC.

Kijk voor meer informatie over de internationaliseringsportal van de topsector Creatieve Industrie op <https://creativenl.nl/>

Life Sciences & Health

De topsector Life Sciences & Health steunt onder de vlag van Health~Holland veel initiatieven in Nederland. Wat betreft specifieke beurzen en congressen op gezondheidsgebied in Nederland, is NBTC bekend met de vakinhoudelijke congressen waar (regionale) congresbureaus bij betrokken zijn. Deze zijn inhoudelijk gericht op thema's of ziektebeelden. De focus hiervan ligt vaak primair op wetenschap en niet op het bedrijfsleven.

In Nederland zijn verschillend Life Sciences & Health-evenementen, zoals de Health & ICT beurs in Utrecht, maar die hebben weinig internationale uitstraling of aantrekkingskracht. In de internationale strategie van Health~Holland, zijn de Nederlandse sterktes van dit domein gedefinieerd. Zie **'Strengthening the Dutch position: Substantive themes elaborated in value chains'** en met name pagina 13 tot 32.

Zie ook de verdere informatie van deze topsector op <https://www.health-holland.com/internationalisation>

Randvoorwaarden voor internationalisering

De Life Sciences & Health-sector presenteert zich veel in het buitenland. Opgemerkt werd dat bedrijven niet zozeer zitten te wachten om zich te presenteren op platforms gericht op cross-overs met andere domeinen. Ze doen business in een bepaald domein en richten zich op dat specifieke netwerk. Ook werd opgemerkt dat het organiseren van een compleet nieuw congres over cross-overs met Health binnen Nederland niet direct toegevoegde waarde zou hebben, om praktische redenen. De Europese agenda van de internationale Life Sciences & Health-wereld telt veel verschillende activiteiten en iedereen vist in dezelfde vijver van betalende bezoekers en goede sprekers. Een advies uit de sector was: voeg hier in Nederland niet iets aan toe, maar versterk wat er al is. Een voorbeeld: vanuit de topsector Life Sciences & Health en een partij als de Taskforce Health Care wordt jaarlijks een bredere activiteit georganiseerd in Nederland, waarbij opinie-makers worden genodigd uit voor Nederland belangrijke landen. World of Health Care is een groot netwerkevent. Het Health~Holland Visitors Programma 2022 is reeds door de sector in kaart gebracht. Het versterken van een dergelijk event zou nuttig zijn.

Het is nuttig om met diverse partijen in het Life Sciences & Health-veld te bezien hoe de onderwerpen Health, Care en Ageing zich verhouden tot 'samenleven in Smart Cities' en de Nederlandse sterktes uit de domeinen AgriFood en Energie. Het aan tafel samenbrengen van partijen uit al deze domeinen is een uitdaging en een langetermijnontwikkeling.

Het kan interessant zijn om te bezien of internationale, in Europa rondreizende events naar Nederland gehaald kunnen worden. Denk aan BIO Europe, SelectBio en HIMMS EUROoCS, MicroPhysiological Systems World Summit in Berlijn. Binnen een dergelijk niet-Nederlands event kan wellicht in eerste instantie een Nederlandse dag ingebracht worden. Het gaat hier echter om grote commerciële belangen van buitenlandse partijen. Als een Nederlandse module voldoende internationale bezoekers trekt, is te overwegen om een separaat echt Nederlands event te organiseren met betrekking van bepaalde partijen uit het ecosysteem. Bij voorkeur kijken we hierbij niet alleen naar de onderzoekswereld.

Eenzelfde aftasting geldt voor de Artificial Intelligence-sector. Deze sector is echter nog jong, terwijl de Health-sector juist volwassen is. Er spelen dus verschillende factoren mee in de afweging om als ecosysteem te investeren in een compleet congres in Nederland zelf.

Anderzijds zijn er ook jonge bedrijven in de Life Sciences & Health-wereld, die zich juist richten op cross-overs, zoals hulp bij reflectie op stoornissen of geestesziekten door middel van simulaties in een game-omgeving, of op cross-overs tussen biologie en technologie. Dit zijn niches die verder kunnen uitgroeien. Onderstaand een aantal onderwerpen waarin de Nederlandse kennis en kunde internationaal aan de top staat.

Kracht van de sector, impact internationaal

Organ-on-a-chip (bio en technologie)

Het is noodzakelijk om betere testsystemen te ontwikkelen voor het bestuderen van de gezondheid van de mens. Elke dag gebruiken miljoenen mensen over de hele wereld medicijnen die hen niet zullen genezen, noch hun symptomen weg zullen nemen. Onbedoelde bijwerkingen van medicijnen behoren tot de meest voorkomende doodsoorzaken. En voor veel ziekten zijn er zelfs geen medicijnen. Kunnen voorspellen wat de risico's zijn, is dus belangrijk. Nederland is sterk in de organ-on-a-chip technologie die hiervoor nodig is. Een stukje menselijk weefsel legt de menselijke fysiologie vast op een chip. Kennis van reacties van het weefsel is belangrijk voor biomedische toepassingen, zoals het testen van geneesmiddelen, gepersonaliseerde geneeskunde en ziektemechanismen.

Organ-on-a-chip technologie uit Nederland staat aan de vooravond van een doorbraak. De belofte is internationaal van belang voor de ontwikkeling van geneesmiddelen, cosmetica en toepassingen in food. In Nederland is de benodigde infrastructuur aanwezig. Bedrijven zijn aangesloten en er is een goed marktpotentieel. Nederlandse organ-on-a-chip ontwikkelingen zijn wetenschappelijk gericht, maar er zijn in Nederland ook bedrijven die hier een verdienmodel op hebben. MIMETAS won in november 2022 de Dutch Innovation Award. Net als de winnaar van deze prijs in 2021, ASML, met een essentiële wereldwijde rol in de keten van R&D en productie van halfgeleiders, heeft MIMETAS met zijn human 3D-ziektemodellen (organ-on-a-chip) het potentieel een vergelijkbaar essentiële rol te spelen bij de ontwikkeling van nieuwe medische behandelingen en geneesmiddelen.

Het organ-on-a-chip ecosysteem ontwikkelt zich en de overheid steunt dit. Samenwerking vindt plaats binnen PPP hDMT (Human Organ and Disease Model technologies). Een koppeling met de succesvolle PPP RegMedXB ligt voor de hand. De ambitie van hDMT is dat de modellen uiteindelijk gepersonaliseerd worden voor ziektebehandeling of -preventie. hDMT is toonaangevend in Europa en heeft de European Organ-on-Chip Society EUROoCS opgericht als een resultaat van een door de EU gefinancierd project, ORCHID. Doel is om voor organ-on-a-chip een roadmap op te stellen. EUROoCS faciliteert de implementatie van deze roadmap door relevante experts samen te brengen.

Organ-on-a-chip ontwikkelingen zijn geïntegreerd in NGF NXTGEN HIGHTECH, een cross-over tussen de topsectoren Life Sciences & Health en Hightech Systemen en Materialen, en krijgen steun vanuit het Nationaal Groeifonds. Er zijn mogelijkheden tot samenwerking met innovatielanden uit de Europese top 5. Zie ook www.hdmt.technology

In mei 2022 vond met Europese funding een meerdaags wetenschappelijk congres plaats over het onderwerp organ-on-a-chip op de TU/e in Eindhoven. Het is aannemelijk dat er een volgend congres in Nederland zou kunnen plaatsvinden en dat het ecosysteem wordt uitgebreid. Hiervoor zullen diverse internationale bijeenkomsten georganiseerd worden.

Cell and gene therapy and manufacturing

Een andere Nederlandse sterkte is cell and gene therapy and manufacturing. Met celtherapie worden cellen buiten het lichaam gekweekt of gemodificeerd, voordat ze in de patiënt worden geïnjecteerd, alwaar ze een 'levend medicijn' worden. Met genterapie worden genen vervangen, geïnactiveerd of geïntroduceerd in cellen - buiten of in het lichaam - om een ziekte te behandelen. Cel- en genterapieën zijn bedoeld om een ziekte te stoppen of de voortgang ervan om te keren, in plaats van alleen de symptomen te beheersen. Volgens informatie van Novartis zijn het vaak eenmalige behandelingen die de onderliggende oorzaak van een ziekte

kunnen verlichten en het potentieel hebben om bepaalde aandoeningen te genezen. Chimere antigeenreceptor (CAR) T-celtherapieën zijn één soort celtherapie en vertegenwoordigen een type immunotherapie waarbij een eenmalige infusie van de eigen immuuncellen van een patiënt wordt gebruikt, die genetisch zijn gemodificeerd om kanker te herkennen en aan te vallen.

Wereldwijd is er een enorm marktpotentieel. Het Nederlandse doel is het creëren van een infrastructuur, een soort one-stop-shop rondom dit onderwerp. Er is al een fabriek in het westen van Nederland, dus ook het bedrijfsleven ziet de potentie. Er is een samenwerkingsmogelijkheid met innovatielanden uit de Europese top 5. De bundeling van deze activiteiten trekt kapitaal aan. Een congres in Nederland zou tot de mogelijkheden behoren om deze ontwikkeling een duw te geven.

De eventagenda van het TKI van de topsector Life Sciences & Health (Health-Holland) geeft een breed overzicht van onderwerpen waarover gesprekken in Nederland worden gevoerd.

Voor meer informatie zie <https://www.health-holland.com>

Hightech Systemen en Materialen (en sleuteltechnologieën)

Nederland stimuleert innovatie, maar het gaat ook om valorisatie. We moeten investeren in handel en zorgen dat onze technologische kennis niet verloren gaat. De eeuwenoude Nederlandse traditie van creativiteit, ondernemerschap, openheid en samenwerkingsbereidheid blijkt de ideale voedingsbodem voor de ontwikkeling van hightech systemen en materialen. Deze kwaliteiten maken Nederland bij uitstek de plek om oplossingen te vinden voor de maatschappelijke uitdagingen van nu. Nederland staat bekend om zijn pragmatische mentaliteit, slimme toepassing van technologieën, samenwerkingsverbanden tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid en een platte organisatiestructuur waar een technicus een manager kan corrigeren en men op elkaar kan vertrouwen. Bovendien is Nederland een fijne plek om te wonen en te werken. Daarom staat Nederland steeds beter bekend in het buitenland als hightech land.

Nederland is dusdanig goed in bepaalde technologische niches, dat het de moeite loont om te bezien op welke gebieden we in Nederland zelf congressen en beurzen zouden kunnen stimuleren. Er zijn al heel wat bijeenkomsten van de diverse technologische sectoren, bijvoorbeeld op het gebied van automotive, luchtvaart, ruimtevaart, semiconductoren en andere lichtgewicht materialen, nanotechnologie, fotonica en AI. Maar omdat deze sector internationaal gericht is, neemt Nederland qua beurzen meer deel aan buitenlandse platforms, dan dat we in eigen land aandacht en geld besteden aan het organiseren van beurzen om internationale bezoekers naar Nederland te halen.

Kracht van de hightech sector, publiek-private inspanningen

Juist in economisch uitdagende tijden is publieke financiering nodig voor innovatieve toepassingen. De overheid neemt een actievere rol op zich om onderzoek, innovatie en technologie verder te laten ontwikkelen, startups te laten doorgroeien, talent aan te trekken, innovatie in Nederland te houden en hiermee onze internationale positie te versterken.

Het Nationaal Groeifonds biedt in drie rondes de kans om voorstellen in te dienen, waar een internationale kennis- en handelsdoelstelling een van de criteria is. Hightech staat zelden op zichzelf, maar is cruciaal in cross-overs met toepassingsgebieden als AgriFood, de medische sector en de uitdagingen rondom duurzame energie. De hieronder genoemde onderwerpen zijn interessant om nader te onderzoeken. Het is de moeite waard om contacten te leggen met de penvoerders met de vraag of het nuttig is om in Nederland zelf congressen te organiseren en buitenlandse bezoekers te nodigen.

Onder andere het **NEXTGENHIGHTECH**-programma ontving een bijdrage van 450 miljoen euro uit het Nationaal Groeifonds om zo de structurele en duurzame economische groei in Nederland te stimuleren. Wereldwijd staan we voor grote maatschappelijke uitdagingen, zoals de energie- en klimaattransitie, optimale gezondheidszorg, veilige communicatie en verduurzaming van de voedselketen. Om Nederland toekomstbestendig te maken én om de maatschappelijke problemen waarmee we nu worden geconfronteerd het hoofd te kunnen bieden is een nieuwe generatie hightech equipment nodig. Zonder innovatie en nieuwe technologieën is vooruitgang onhaalbaar.

De onderwerpen zijn onder andere:

- **Duurzame energie:** groene (waterstof)energie en nieuwe batterijen door efficiënte(re) apparatuur te produceren met dunne-film-technologie;
- **Lasercommunicatie:** apparatuur voor datacommunicatie via laserbundels, energiezuinig, veilig en met hogere capaciteit;
- **Gezondheid:** productietechnologie voor nieuwe chips die miniatur diagnostiek (lab-on-a-chip) mogelijk maken, waarmee organen nagebootst (organ-on-a-chip) of vervangen (kunstorganen) kunnen worden; de zoektocht naar nieuwe medicijnen en therapieën versnellen, waar mogelijk zonder dierproeven;

- **Snellere chips:** ontwikkeling van apparatuur om nog snellere en energiezuinigere chips te maken die deels ook met licht schakelen waardoor er meer toepassingen ontstaan, zoals op medisch, voedings- en veiligheidsgebied (geïntegreerde fotonica);
- **Lichte materialen:** machines die met innovatieve composiettechnologie lichtgewicht constructies maken om vervoer (luchtvaart, auto's) energiezuiniger te maken;
- **Robotica in land- en tuinbouw:** snelle en precieze robots die bijdragen aan een duurzame voedselketen.

Vanuit zes domeinen worden hightech oplossingen geboden, de nieuwe generatie technologie voor toekomstige generaties. Denk aan Nederlandse bedrijven die ultranauwkeurige, hoogtechnologische machines en apparatuur maken voor bijvoorbeeld medicijnontwikkeling, de productie van medische instrumenten, datacommunicatie, productiesystemen, halfgeleiderproductie en toepassingen voor diverse andere markten. Hiermee heeft innovatie gericht op digitalisering, verduurzaming, hightech en gezondheid ondersteuning van betekenis gekregen. Onderzoek, ontwikkeling en innovatie zijn de sleutels voor duurzame groei en dus de banen en inkomsten van toekomstige generaties.

Ook het Nederlandse **Fotonicacluster** heeft steun uit het Nationaal Groeifonds ontvangen voor focus op geïntegreerde fotonica (PIC). Het cluster overweegt om een groot congres en/of een beurs in Nederland op te zetten voor Europese bezoekers. PIC heeft toepassingen in de domeinen Automotive, AgriFood, de medische sector en ook satellietcommunicatie. Momenteel is er jaarlijks een geïntegreerde fonicabeurs in Brussel (**PIC International**), maar omdat het om een bestaand ecosysteem gaat, waar de meeste mensen elkaar al kennen, lijkt deze beurs minder meerwaarde te hebben voor het Nederlandse PIC-ecosysteem. Het Nederlandse cluster PhotonDelta heeft de wens geuit in Nederland een grote geïntegreerde fonicabeurs voor Europese bezoekers op te zetten, vergelijkbaar met één hal in Laser München. Penvoerder is het cluster PhotonDelta. De onderwerpen zouden kunnen liggen rond de toepassingsgebieden AgriFood, Automotive (dit schurkt tegen geïntegreerde fotonica aan), satelliet / free space communicatie, en wellicht het medische domein.

Artificial Intelligence kan ook gezien worden als een sleuteltechnologie met impact op de wereld. De Nederlandse AI-coalitie heeft ook steun vanuit het Nationaal Groeifonds ontvangen. De sector is wellicht nog niet toe aan het organiseren van een eigen congres in Nederland met internationale bezoekers, maar vult wel een deel in van het Amerikaanse congres dat plaatsvindt in Nederland. Zie het hoofdstuk over Artificial Intelligence.

Uniek in de wereld, 'control points'

Op sommige punten is Nederland zo goed als onmisbaar; de zogenoemde kritieke controlepunten in internationale waardeketens. Denk aan het belang van ASML-machines voor de wereldwijde **chipproductie en semiconsector**. Een controlepunt betekent dat een Nederlands product uniek en onderscheidend is en een economisch voordeel oplevert voor Nederland. Dit zouden onderwerpen zijn waarover in Nederland zelf congressen kunnen worden georganiseerd voor internationale bezoekers. Er zijn echter nogal wat randvoorwaarden voordat we iets een kritiek controlepunt kunnen noemen. Deze zijn voor Nederland ook nog niet allemaal in kaart gebracht.

Een onderwerp zou moeten bijdragen aan een oplossing voor een internationale maatschappelijk uitdaging, of voor transitie als energie en klimaat (de circulaire economie). Het zou een sleuteltechnologie kunnen zijn, of een belangrijke digitaliseringsoplossing. Het Nederlandse onderwerp zou onmisbaar moeten zijn in de internationale waardeketen. Met die onmisbaarheid zou economische waarde gecreëerd worden. De valorisatie moet wel in Nederland zelf plaatsvinden natuurlijk, want dit soort parels willen we in eigen handen houden. Het moet ook zeker niet alleen gaan om kennis, maar ook om internationale marktgerichte activiteiten verweven met een ecosysteem. Maar zelfs als we deze kritieke controlepunten weten aan te wijzen in Nederland, ofwel de USP weten te benoemen, betekent dit niet meteen dat er een congres in Nederland georganiseerd zal worden. Dit hangt immers af van meer factoren.

Hightech & duurzaamheid, gericht op 'zero emission'

Nederland is goed in innovaties rondom heavy duty trucks en vliegtuigen. Er is een aantal pilots in gang gezet op het gebied van **smart & sustainable mobility**. Het coronaherstelfonds bood steun in deze ontwikkelingen en de HTSM Duitsland- en Frankrijkplannen geven richting aan deze ontwikkelingen. Trucks zorgen voor de meeste (CO₂)emissie op de weg. De investeringen in zero emissie trucks nemen toe (groeimarkt). Nederland onderzoekt verschillende technologische wegen om deze trucks 'schoon' te krijgen. Aandachtsgebieden zijn Battery Electric (BEV), FCEV (Fuelcell Electric) en ICE-H2 (Burn Hydrogen). Dit betekent innovatie op systeemniveau. Door trucks slim te laden en door lichte materialen te gebruiken, is er minder uitstoot. Ook is sensortechnologie belangrijk. Deze maakt batterijmanagementsystemen slimmer. Grootschalige innovatietrajecten zijn onder andere **Green Transport Delta**, **Hytrucks** met o.a. de haven van Rotterdam en bedrijven, en ELAAD. In Duitsland en Frankrijk zijn samenwerkingsverbanden gestart. De focus ligt op samenkomsten in deze genoemde landen en iets minder op het uitnodigen van internationale partners naar Nederland.

Maakindustrie

De sterktes van Nederland op het gebied van High Tech Systemen en Materialen liggen op het gebied van de maakindustrie en op de manier waarop Nederland een efficiency-aanpak toepast over een gehele toeleverketen. In 2022 gaven Duitse kenners aan dat zij interesse hebben in de Nederlandse manier van ketensamenwerking. Waar in Duitsland een sterk groot bedrijf kleine toeleveranciers neigt over te nemen, blijven deze in Nederland vaak zelfstandig en besluiten zij elkaar te vertrouwen om samen een grote eindklant te bedienen. First tier, second tier en third tier suppliers werken dan samen in een keten. Dat dit zal leiden tot een congres in Nederland met Duitse bezoekers is niet direct logisch.

De Nederlandse maakindustrie is verenigd in het samenwerkingsverband Brainport Industries. Dit cluster heeft veel contacten in Duitsland, met het doel om gezamenlijke projecten te genereren waar de Nederlandse toeleveranciers gezamenlijk aan zouden kunnen werken. Deze aanpak heeft naast een handelsdoelstelling ook een kennisdoelstelling op praktisch gebied. Tien jaar nadat werd gezegd dat de maakindustrie uit Nederland naar Azië zou verdwijnen, is het tegendeel bewezen. Inmiddels is er een arbeidsmarkt uitdaging. Nederland heeft 'gouden handen' nodig voor de – inmiddels schone – maakindustrie. En Nederland heeft een Smart Industries agenda. Men werkt aan de digitalisering van de gehele keten en niet alleen in een enkele fabriek. Doel is bijvoorbeeld dat processen bij de toeleverancier digitaal ingelezen kunnen worden, en dat er standaarden zijn, waar alle leveranciers mee kunnen werken. Het streven is bijvoorbeeld de GAIA-X aanpak is datastructuur vastleggen ten behoeve van de uitwisseling van automobielbedrijven en ketensamenwerking tussen toeleveranciers.

Voor meer informatie, roadmaps en cross-overs met toepassingsdomeinen, zie <https://hollandhightech.nl>

Chemie

De Chemie-sector kenmerkt zich door verschillende branches en bedrijven, die ieder een eigen koers varen. De gemeenschappelijke presentatie in het buitenland richt zich op de JEC in Parijs, de composietenbeurs waar ook de Hightech-sector aan deelneemt. De Nederlandse Chemelot-plant in Limburg is internationaal bekend. Hier hebben bedrijven hun eigen internationale kennis- en toeleverketen. Dit document gaat verder niet in op specifieke bedrijven met wensen voor bijeenkomsten in Nederland.

Twee sectorale ontwikkelingen zijn dat het TKI BBI samen zal gaan met het TKI Chemie. Innovaties op het domein van de biobased economie worden geschaard onder Chemie. Dit nieuws zal consequenties hebben voor de strategische lijnen van de topsector Chemie (met de brand ChemistryNL), ook internationaal. Tevens is er een nieuwe internationale Chemie-strategie in ontwikkeling en zijn er samenwerkingsinitiatieven met een aantal kernlanden. De programmaleider met overzicht over al deze initiatieven is werkzaam bij NWO.

Toepassingsgebieden van crosssectoraal samenwerken (Hightech en Chemie) zijn water en landbouw. Beide onderwerpen zijn te zien op de Brightlands-campus (Chemelot). Aanpalende gebieden zijn vergunningen, veiligheid en milieu. Het is duidelijk dat deze complexe materie invloed kan hebben op een wereldtransitie.

Een voorbeeld van een cluster dat zich richt op crossovers tussen Chemie en andere onderwerpen is Brightsite. Dit is een open innovatiegroep met focus op duurzame energie oplossingen. Het kenniscentrum **Brightsite Center** zet zich in voor het realiseren van een duurzame concurrerende chemische industrie. Om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen is een kostbare transitie nodig van hernieuwbare energie en grondstoffen. De chemische industrie maakt nog steeds op grote schaal gebruik van fossiele brandstoffen en energiedragers. Een drastische transformatie is nodig om de zo gewenste duurzame toekomst te realiseren.

Open innovatiesamenwerking en bijvoorbeeld een cross-overmanier van denken omtrent elektriciteit waren voorheen niet de focus van de Chemie-sector. Er worden nu nieuwe waardeketens onderzocht. Kennis wordt gekoppeld aan industriële uitvoering.

Het doel om de Chemie-sector klimaatneutraal te maken, houdt ook in dat de werkgelegenheid in Nederland behouden blijft. Voor deze ontwikkelingen zijn veel mensen nodig, van 'gouden hoofden' tot 'gouden handen'. Opleidingen zoals Hogeschool Zuid, het mbo en Maastricht University hebben nieuwe studierichtingen gestart, bijvoorbeeld rondom Circulaire Engineering. Partners van Brightsite zijn Sitech Services, TNO, Maastricht University en de Brightlands-campus. Met onder andere Shell en BASF wordt samengewerkt in gemeenschappelijke subsidieprogramma's.

In het kansenrapport worden een aantal initiatieven benoemd die internationale bezoekers naar Nederland kunnen trekken. Voor meer informatie over de activiteiten van de topsector Chemie, zie <https://chemistrynl.com>

Logistiek

Logistieke ketens zijn belangrijk voor vele domeinen. Van AgroLogistiek tot HealthLogistiek. Denk aan de logistiek rondom de coronavaccins. Nederland wordt als goed voorbeeld gezien op bepaalde onderdelen van zijn aanpak.

Voor het onderwerp Logistiek bevat deze bijlage geen achtergrondinformatie en verwijzen wij naar de website van de topsector Logistiek: <https://topsectorlogistiek.nl>

ICT

ICT wordt steeds belangrijker voor de Nederlandse economie. De ICT-sector groeit razendsnel en digitalisering is een belangrijke aanjager van economische groei. Daarnaast speelt digitale innovatie een belangrijke rol bij het oplossen van belangrijke **maatschappelijke vraagstukken**.

Team Dutch Digital Delta (DDD) ondersteunt de topsector ICT door innovaties in de ICT te initiëren en stimuleren en de verschillende (top)sectoren en dwarsverbanden te helpen deze om te zetten in kansen. Zo behouden we samen de internationale positie van Nederland als het gaat om digitale innovatie en verbeteren we het maatschappelijk verdienvermogen. DDD is het contact voor de brede ICT-sector en de thema's voor internationale samenwerking. Er zijn binnen de topsector ICT diverse coalities. Een aantal is toegelicht in het Kansenrapport.

Blockchain

Blockchain is als het ware een onbreekbare digitale ketting van blokken. Bij blockchain bestaat de keten van blokken uit goedgekeurde transacties. De blokken moeten door een meerderheid van deelnemers goedgekeurd worden. En de deelnemers worden hiervoor betaald. Als een transactie ver genoeg in de keten zit, is de kans klein dat die nog teruggedraaid wordt. Dit maakt blockchain veilig en krachtig. De toepassingen zijn legio.

Bij de ontvangst van goederen in een haven is bijvoorbeeld de Bill of Lading, letter-of-credit, nodig als bevestiging van ontvangst van goederen. Dit zijn allemaal papieren documenten die door mensen gecontroleerd worden op echtheid en die fysiek overgaan naar de ontvanger, de nieuwe eigenaar. Als koeriers de benodigde documenten niet kunnen ophalen en documenten niet kunnen worden verzonden, zoals in COVID-19-tijd toen er weinig vluchten waren, betekent dit dat containers op de kade blijven staan. Dit leidt tot enorme economische schade. De inzet van de e-BL maakt verdere digitale innovatie mogelijk. Meer toelichting en voorbeelden zijn te vinden via Dutch Digital Delta.

Artificiële Intelligentie (AI)

Naar schatting kunnen tienduizenden kleinere innovatieve (en deels tech)bedrijven met AI nieuwe duurzame banen in Europa creëren. Om een systeemtechnologie als AI in te bedden is een integrale aanpak vereist, met intensieve betrokkenheid van de overheid. De Nederlandse AI Coalitie (NL AI C) is een publiek-privaat samenwerkingsverband waarin overheid, bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstituten en maatschappelijke organisaties zich inzetten om AI-ontwikkelingen in Nederland te versnellen en met elkaar te verbinden. De ambitie is om Nederland internationaal in een voorhoede positie te krijgen op het gebied van kennis én toepassing van AI voor welzijn - met inachtneming van Nederlandse en Europese normen en waarden. En binnen drie jaar in tenminste tien economische en maatschappelijke sectoren impactvolle AI-innovaties te realiseren. En voorbeeld: mobiliteit, transport en logistiek zijn de belangrijkste motoren van de Nederlandse economie. Noodzakelijk om de Nederlandse concurrentiepositie te versterken en om oplossingen te bieden voor verkeersveiligheid, duurzaamheid, congestie, comfort en luchtkwaliteit. AI speelt een steeds grotere rol. AI kan actief bijdragen aan een mobiliteitstransitie omtrent verbeterde bereikbaarheid en vermindering van ongevallen.

De NL AI C wil internationale focus aanbrengen en organiseerde met RVO begin 2021 een online AI-innovatiemissie met Nederlandse en Franse partijen. Een van de partners was het cluster AutomotiveNL.

Voor meer informatie over de topsector ICT via Dutch Digital Delta, zie <https://dutchdigitaldelta.nl/over-ons>

NBTC
Prinses Catharina-Amaliastraat 5
2496 XD Den Haag

070 3705 705
nbtc@holland.com
www.holland.com

NBTC
Nederlands Bureau
voor Toerisme &
Congressen

Bijlage B

Lijst geïnterviewden

**Kansensrapport:
initiëren zakelijke bijeenkomsten
IN Nederland voor internationale
zakelijke bezoekers**

NBTC

Nederlands Bureau
voor Toerisme &
Congressen

Voornaam	Achternaam	Organisatie	Functie
Pauline	van der Aa	Ministerie van Buitenlandse Zaken, DIO	Senior Policy Advisor
Bart	Aschmann	Topsector Creatieve Industrie	Directeur TKI CLICKNL
Willemien	Asselt, van	Topsector Agri&Food (Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit)	Director International Strategy
Eric	Bakermans	NBTC	Director Marketing Meetings & Conventions
Naud	Becker	MCI / Stichting Formula-Eindhoven	Project Director MCI The Netherlands - launching partner redesign.life
Simone	Bennekom, van	Topsector Creatieve Industrie	Manager Creative NL
Johannes	Boonstra	Wetsus	Directeur Wetsus
Titia	Bredée	Nuffic	Directeur-bestuurder
Jerry	Broeke, van den	Topsector Chemie	Brand manager Holland Chemistry
Martijn	Bulthuis	Leiden & Partners	Directeur
Peter-Willem	Burgmans	MCI / Stichting Formula-Eindhoven	Managing Director MCI The Netherlands - launching partner redesign.life
Charel	Dam, van	NBTC	Manager Marketing
Karlo	Dam, van	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Plv. directeur directie Topsectoren- en Industriebeleid
Peter	Diez	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Director of International Affairs
Walter	Drenth	Raad van Toezicht NBTC	Algemeen lid RvT NBTC
Pieter	Duisenberg	UNL	Directeur
Laura	Duran	Topsector Life Sciences and Health	Manager Internationaal
Diddy	Durant	RAI Amsterdam	Director Business Development
Karlijn	Eduard	NBTC	Hoofd Corporate Communicatie & PR
Anouk	Eekelen, van	NBTC	Manager Destination Development
Lindsey	Eijffinger	NBTC	Congress Acquisition Consultant
Victoria	Elema	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Lead International Water Cluster / Netherlands International Water Ambition
Willem	Endhoven, van	HighTechNL	Directeur (betrokken bij NextGenHighTech)
Emar	Gemmeke	Trade and Innovate	Directeur
Paul	Geraeds	Raad van Toezicht NBTC	Vice voorzitter RvT NBTC
Rob	Gijzel, van	Raad van Toezicht NBTC	Algemeen lid RvT NBTC
Don	Ginsel	FinTech	Directeur Holland
Désirée	Gorp, van	Raad van Toezicht NBTC	Algemeen lid RvT NBTC
Ingrid	Grimbergen	Maastricht Convention Bureau	Marketing & Communications Manager
Thomas	Grosfeld	VNO-NCW en MKB Nederland	Manager Innovatie
Paul	Grujthuijsen	NBTC	Projectleader Pre-Financing & Guarantee Fund (VGF)
Freeke	Heijman	Topsector ICT	Directeur Quantum Delta
Vivian	Hendrikse	FinTech	Adviseur Holland FinTech
Marc	Hendrikse	Topsector High Tech Systems and Materials (HTSM)	Boegbeeld topsector High Tech Systems and Materials
Jeroen	Hennemans	Connectr	Directeur
Vincent	Herk, van	Topsector Creatieve Industrie	Head of Dutch Design Week
Frans	Horst, van der	RVO	Programme Manager Netherlands Branding
Femke	Jong, de	RVO	Teammanager international entrepreneurship

Voornaam	Achternaam	Organisatie	Functie
Kees	Klauw, van der	Topsector ICT	Trekker van de NLAI coalitie
Antonia	Koedijk	NBTC	Marketing & Insights Manager Verenigde Staten
Ron	Kolk, van de	PhotonicsNL	Manager
Harm	Kreulen	Raad van Toezicht NBTC	Algemeen lid RvT NBTC
Karin	Kuiper	VNO-NCW en MKB Nederland	Regio Coordinator
Arjan	Kuipers	Topsector Logistiek	Manager Export bij Nederland Distributie Land (NDL)
Jacqueline	Lijs	NBTC	Projectmanager Water
Micha	Lin, van	Topsector Life Sciences and Health	Directeur van de Taskforce Healthcare
Angelique	Lombarts	Raad van Toezicht NBTC	Algemeen lid RvT NBTC
Mirjam	Lubbe, van der	Topsector Creatieve Industrie	Creative Head Dutch Design Week 2022
Daan	Marks	Netherlands in Business (NLinBusiness)	Manager Strategy and Business Development
Jacqueline	Meeuwisse	NFIA	Senior Advisor Marketing & Communicatie NFIA
Paul	Merkus	TU Eindhoven	Directeur Innovatie
Rene	Montenarie	Topsector ICT	Directeur Operations ECP
Jurgen	Moors	Maastricht Convention Bureau	Managing Director
Ernst	Nagel	Topsector Life Sciences and Health	Manager van het TKI
Robert	Nesselaar	Stichting City Marketing Arnhem	Directeur
Bianca	Nijhof	Topsector Water	Voormalig directeur Netherlands Water Partnership
Paul	Nuinen, van	Brainport Development	Directeur
Henk	Ovink	Sector Water	Nederland Watergezant
Edo	Offerhaus	Netherlands in Business (NLinBusiness)	Directeur
Liz	Oomens	NFIA	Senior Advisor Marketing & Communicatie NFIA
Pinar	Ozcan	NBTC	Project Manager Business Development & Marketing
Koen	Pater, de	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Senior adviseur
Marieke	Politiek	NBTC	Manager Intell & Insights
Han	Polman	Raad van Toezicht NBTC	Voorzitter RvT NBTC
Meiny	Prins	PRIVA	Directeur
Riemer	Rijkema	VNO-NCW en MKB Nederland	Woordvoerder EventPlatform
Ewit	Roos	PhotonDelta	Manager
Maartje	Schouten	NBTC	Strategy & Branding
Max	Schreuder	Voormalig NBTC	Partnership Development Manager
Arnold	Stokking	BrightSiteCenter	Directeur
Ron	Thiemann	Deltares	Directeur
Conrad	Tiggelen, van	NBTC	Manager Strategy & Branding
Anne	Verhaag	Brainport Development	Strateeg
Saskia	Vernooij	Rotterdam Ahoy	General Manager Exhibitions & Events
Raoul	Voeten	NL Space Campus	Manager
Jos	Vranken	NBTC	Algemeen directeur
Marius	Weehuizen	Topsector Chemie/ ChemistryNL	Internationaal coordinator
Annette	Wijering	RVO	Manager Internationaal Ondernemen
Marcel	Werther	Topsector Energie	Trekker Internationaal
Jan	Wester	Topsector Creatieve Industrie	Kwartiermaker Immersive Content
Petra	Wicherink	PhotonicsNL	Marketing Manager
Fons	Zeeuw, de	OOSTNL	Directeur

NBTC
Prinses Catharina-Amaliastraat 5
2496 XD Den Haag

070 3705 705
nbtc@holland.com
www.holland.com

NBTC
Nederlands Bureau
voor Toerisme &
Congressen